

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**Извештај на независниот ревизор и
Финансиски извештаи изготвени во согласност со
Меѓународните стандарди за финансиско известување**

за годината што завршува

на 31 декември 2015 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1-2
Биланс на успех	4
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за финансиската состојба	5-6
Извештај за промените во капиталот	7
Извештај за паричните текови	8
Белешки кон финансиските извештаи	9-66

Извештај на независниот ревизор

Grant Thornton DOO
Sv. Kiril i Metodij 52b\1-20
1000 Skopje
Macedonia

T +389 2 3214 700
F +389 2 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

До Советот на Народна банка на Република Македонија

Ние извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Народна банка на Република Македонија (во понатамошниот текст "Народната Банка") составени од Извештајот за финансиска состојба на ден 31 декември 2015 година, и Билансот на успех, Извештајот за сеопфатна добивка, Извештајот за промени во капиталот и Извештајот за парични текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки, вклучени на страните 4 до 66.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи согласно Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со Меѓународните Стандарди за Ревизија. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот и истите вклучуваат проценка на ризиците од материјално погрешно прикажување во финансиските извештаи, било поради измама или грешка.

При овие проценки на ризиците, ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи на Народната банка со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективноста на внатрешната контрола на Народната банка. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека придружните финансиски извештаи, ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Народна банка на Република Македонија на ден 31 декември 2015 година, како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување.

Скопје,

04 март 2016 година

Грант Торнтон ДОО, Скопје

Сузана Ставриќ
Управител

Марјан Андонов
Овластен ревизор

ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Членови на Советот на Народната банка на Република Македонија

Димитар Богов, гувернер
Маја Кадиевска-Војновиќ, вицегувернер
Фадил Бајрами, вицегувернер
Анита Ангеловска-Бежоска, вицегувернер
Лиман Куртиши
Сашо Арсов (до 30 јануари 2015 година)
Александар Стојков
Методиј Хаџи Васков
Михаил Петковски

Седиште

бул. „Кузман Јосифовски-Питу“, број 1
1000, Скопје

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2015***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***БИЛАНС НА УСПЕХ**

	Белешка	2015	2014
Приходи од камати	5	251.245	202.914
Расходи за камати	6	(1.102.917)	(1.181.506)
Нето-расходи за камати		(851.672)	(978.592)
Приходи од провизии	7	270.730	239.770
Расходи за провизии	8	(34.861)	(20.789)
Нето-приходи од провизии		235.869	218.981
Нето нереализирани курсни и ценовни промени	9	2.474.591	3.890.067
Нето-приходи од хартии од вредност за тргување	10	322.111	614.400
Приходи од дивиденди	11	7.503	6.451
Останати оперативни приходи	12	604.947	506.149
Расходи за вработените	13	(401.830)	(393.840)
Депрецијација и амортизација	27,28	(73.379)	(75.490)
Останати расходи	14	(178.099)	(175.733)
Посебна резерва и исправка на вредноста	15	204.978	(7.615)
Нето-добивка за годината		2.345.019	3.604.778

ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНАТА ДОБИВКА

	2015	2014
Нето-добивка за годината од билансот на успех	2.345.019	3.604.778
Останата сеопфатна добивка		
- <i>Позиции коишто во идни периоди може да се рекласификуваат во билансот на успех</i>	-	-
- <i>Позиции коишто во идни периоди не може да се рекласификуваат во билансот на успех</i>	-	-
Вкупно останата сеопфатна добивка за годината	-	-
Вкупно сеопфатна добивка за годината	2.345.019	3.604.778

Белешките од страницата 9 до страницата 66 се составен дел од овие финансиски извештаи

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2015***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА**

СРЕДСТВА	Белешка	31 декември	
		2015	2014
Ефективни странски пари	16	385.096	97.502
Депозити во странска валута	17	17.190.700	16.679.824
Странски хартии од вредност	18	108.378.494	119.543.775
Злато	19	13.111.666	13.274.716
Специјални права на влечење	20	295.023	261.457
Девизни средства		139.360.979	149.857.274
Побарувања од државата за односите со ММФ	21	5.125.971	13.844.700
Хартии од вредност на државата	22	911.674	883.994
Побарувања од државата		6.037.645	14.728.694
Членство кај ММФ	23	5.422.197	4.763.329
Кредити дадени на банките	24	15.912	15.912
Други побарувања	25	-	-
Побарувања од банките		15.912	15.912
Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување	26	113.431	113.431
Недвижности и опрема	27	767.393	690.468
Нематеријални средства	28	26.449	39.340
Ковани пари од благородни метали	29	116.069	112.952
Побарувања од работењето	30	28.308	32.206
Останати средства	31	198.789	129.569
Вкупно средства		152.087.172	170.483.175

Белешките од страницата 9 до страницата 66 се составен дел од овие финансиски извештаи

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2015

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА (продолжува)

ОБВРСКИ И КАПИТАЛ	Белешка	2015	31 декември 2014
Готови пари во оптек	32	31.950.962	28.081.269
Депозити на банки	33	25.427.842	30.867.892
Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари	34	13.280.757	12.603.486
Благајнички записи на Народната банка	35	25.045.631	25.467.840
Денарски депозити на државата	36	11.344.247	10.165.072
Девизни депозити на државата	37	17.392.904	28.883.207
Депозити на државата		28.737.151	39.048.279
Ограничени депозити	38	386.317	932.544
Обврски врз основа на алокација на СПВ - во име и за сметка на државата	39а	5.125.971	4.806.581
Обврски врз основа на користени кредити од ММФ во име и за сметка на државата	39б	-	9.038.119
Обврски врз основа на членство и депозити	39в	5.422.197	4.763.329
Обврски кон ММФ	39	10.548.168	18.608.029
Останати депозити	40	171.064	641.093
Други обврски	41	247.942	231.368
Посебна резерва	42	-	1.730
Останати обврски	43	657.494	645.823
Останати обврски		905.436	878.921
Вкупно обврски		136.453.328	157.129.353
Капитал		1.289.789	1.289.789
Општи резерви		1.298.029	1.247.079
Специјални резерви		270.544	-
Ревалоризациони резерви		12.775.482	10.816.954
Вкупно капитал и резерви	44	15.633.844	13.353.822
Вкупно обврски и капитал		152.087.172	170.483.175

Белешките од страницата 9 до страницата 66 се составен дел од овие финансиски извештаи

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2015

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНЕТЕ ВО КАПИТАЛОТ								
	Белешка	Капитал	Општи резерви	Специјални резерви*	Ревалоризациони резерви**	Ревалоризација на уметнички дела	Акумулирана добивка	Вкупно капитал и резерви
Состојба на 1 јануари 2014 година		1.289.789	1.122.898	-	7.387.800	1.777	-	9.802.264
Добивка за годината		-	-	-	-	-	3.604.778	3.604.778
Вкупно сеопфатна добивка за 2014 година		-	-	-	-	-	3.604.778	3.604.778
Нето нереализирани позитивни курсни и ценовни промени на златото	44	-	-	-	1.454.500	-	(1.454.500)	-
Нето нереализирани позитивни курсни разлики	44	-	-	-	2.435.567	-	(2.435.567)	-
Нето нереализирани позитивни ценовни промени за ХВ	44	-	-	-	65.012	-	(65.012)	-
Реализирани курсни и ценовни промени од злато	44	-	-	-	(520.770)	-	520.770	-
Реализирани ценовни промени за ХВ	44	-	-	-	(6.932)	-	6.932	-
Распределба во општите резерви		-	124.181	-	-	-	(124.181)	-
Распределба во Буџетот на Република Македонија		-	-	-	-	-	(53.220)	(53.220)
Состојба на 31 декември 2014 година		1.289.789	1.247.079	-	10.815.177	1.777	-	13.353.822
Добивка за годината		-	-	-	-	-	2.345.019	2.345.019
Вкупно сеопфатна добивка за 2015 година		-	-	-	-	-	2.345.019	2.345.019
Нето нереализирани негативни курсни и ценовни промени на златото	44	-	-	-	(387.693)	-	387.693	-
Нето нереализирани позитивни курсни разлики	44	-	-	-	2.862.284	-	(2.862.284)	-
Нето нереализирани позитивни ценовни промени за ХВ	44	-	-	-	30.253	-	(30.253)	-
Нето нереализирани негативни ценовни промени за ХВ кои се покриваат од ревалоризациони резерви		-	-	-	(2.579)	-	2.579	-
Реализирани курсни и ценовни промени од злато	44	-	-	-	(506.800)	-	506.800	-
Реализирани ценовни промени за ХВ	44	-	-	-	(36.937)	-	36.937	-
Распределба во општите резерви		-	50.950	-	-	-	(50.950)	-
Распределба во специјални резерви со посебна намена		-	-	270.544	-	-	(270.544)	-
Распределба во Буџетот на Република Македонија		-	-	-	-	-	(64.997)	(64.997)
Состојба на 31 декември 2015 година		1.289.789	1.298.029	270.544	12.773.705	1.777	-	15.633.844

* Дефинирани како сметки за специјални резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

** Дефинирани како сметки на ревалоризациони резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31 декември 2015***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)*

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ			
	Белешка	2015	2014
Парични текови од оперативни активности			
Добивка за годината		2.345.019	3.604.778
Коригиран за:			
Приходите од камати	5	(251.245)	(202.914)
Расходите од камати	6	1.102.917	1.181.506
Нето нереализираните курсни и ценовни промени од злато		170.395	(1.523.220)
Нето приходите од хартии од вредност за тргување		(1.137.848)	(998.946)
Нето исправката на вредноста (Ослободени) /Издвоени посебни резерви		(204.263)	5.885
Депрецијација и амортизација	27, 28	73.379	75.490
Парични текови од оперативни активности, пред промените во оперативните средства и обврски		2.097.639	2.144.309
Орочени депозити над 90 дена		6.694.305	(10.076.886)
Злато		(17.885)	(27.121)
Странски хартии од вредност		12.303.129	(18.387.172)
Побарувања од државата		9.038.119	5.300.125
Останати средства		136.914	(7.875)
Готови пари во оптек		3.869.693	3.035.865
Депозити на банки		(5.440.001)	11.421.686
Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари		677.271	350.009
Депозити на државата вклучувајќи ограничени и други депозити		(11.324.096)	8.815.817
Посебна резерва за судски спорови		(1.015)	-
Обврски врз основа на користени кредити од ММФ во име и за сметка на државата		(9.038.119)	(5.300.125)
Останати обврски		(36.752)	5.700
Примени камати		238.324	171.467
Платени камати		(1.127.356)	(1.201.272)
Нето парични текови од / користени за оперативни активности		8.070.170	(3.755.473)
Набавки на недвижности, опрема и нематеријални средства		(138.503)	(53.217)
Нето парични текови користени во инвестициски активности		(138.503)	(53.217)
Благајнички записи на НБРМ, нето		(407.890)	4.592
Нето парични текови користени за / од финансиски активности		(407.890)	4.592
Нето зголемување /намалување на парите и паричните средства		7.523.777	(3.804.098)
Пари и парични средства на почетокот на годината		6.958.978	10.763.076
Пари и парични средства на крајот на годината	45	14.482.755	6.958.978

Белешките од страницата 9 до страницата 66 се составен дел од овие финансиски извештаи

1. Општи информации

Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) е централна банка на Република Македонија и е единствената емисиона институција во државата. Народната банка како централна емисиона банка беше основана во 1992 година. Организацијата и работењето на Народната банка се регулирани со Законот за Народната банка на Република Македонија објавен во „Службен весник на РМ“ бр. 158/10 од 9 декември 2010 година, бр. 123/12 од 2 октомври 2012 година, бр.43/14 од 4 март 2014 година, бр. 153/15 од 4 септември 2015 и бр. 6/16 од 15 јануари 2016 година. Народната банка е правно лице со административна, финансиска и управувачка самостојност и е овластена за постигнување на целите и за извршување на задачите утврдени со закон.

Според Законот за Народната банка, основната цел на Народната банка е постигнување и одржување на ценовната стабилност. Друга цел, којашто е подредена на основната цел, е да придонесува кон одржување стабилен и конкурентен пазарно ориентиран финансиски систем. Трета цел на Народната банка е поддржување на општата економска политика, без да се загрози остварувањето на нејзината основна цел и во согласност со принципот на отворена пазарна економија со слободна конкуренција.

Народната банка ги информира Собранието на Република Македонија и јавноста за монетарната политика најмалку двапати годишно. Во рок од четири месеци по завршувањето на годината, Народната банка поднесува и објавува еден или повеќе извештаи до Собранието на Република Македонија и до министерот за финансии, одобрени од Советот на Народната банка во врска со состојбите во економијата за време на финансиската година којашто завршила, како и за перспективите за економијата за следната година, со посебен осврт кон целите на политиките на Народната банка и состојбата на банкарскиот систем на Република Македонија. Народната банка ги доставува годишните финансиски извештаи, одобрени од Советот на Народната банка и потврдени од независен надворешен ревизор, до министерот за финансии, до Собранието на Република Македонија, до претседателот на Република Македонија и до претседателот на Владата на Република Македонија.

Капиталот на Народната банка е во сопственост на Република Македонија и тој не може да се пренесува или да е предмет на какво било оптоварување. Нето-добивката или загубата на Народната банка се утврдува во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување. Финансискиот резултат за распределба се утврдува кога од нето-добивката се одзема вкупниот износ на нереализирани ревалоризациони приходи (овој износ во целост се пренесува на сметките на ревалоризациони резерви) и се додава износот на реализираните приходи во годината за коишто биле издвоени ревалоризациони резерви во минати периоди (овој износ се одзема од сметките на ревалоризациони резерви). Нереализираните ревалоризациони расходи се покриваат од соодветните сметки за ревалоризациони резерви сè додека салдото на овие сметки не се сведе на нула, а потоа од добивката остварена во тековната година, од сметката за општа резерва и од капиталот.

1. Општи информации (продолжува)

Финансискиот резултат за распределба се распределува во општи резерви и во Буџетот на Република Македонија и тоа: 70% во општите резерви до постигнување на нивото на основниот капитал пропишан со Законот за Народната банка, односно 15% во општите резерви по достигнувањето на нивото на основниот капитал пропишан со Законот за Народната банка. Остатокот е приход за Буџетот на Република Македонија. Во случај на отворена сметка за специјални резерви, финансискиот резултат за распределба може да се распредели, така што, најмногу 70% да се пренесат на сметката за специјални резерви до достигнување на износот утврден од Советот на Народната банка за покривање на трошоците за однапред предвидените намени, а 70% од остатокот да се распредели во општите резерви до достигнување на нивото на основниот капитал, односно 15% по достигнување на нивото на основниот капитал. Доколку Народната банка оствари негативен резултат за распределба, тој се покрива прво од сметката за општи резерви, а потоа од капиталот. Ако вредноста на активата на Народната банка е пониска од збирот на нејзините обврски и капиталот, кусокот на капитал ќе го покрие државата или во пари или во преносливи должнички хартии од вредност со одреден рок на достасување коишто се издадени по пазарни каматни стапки што преовладуваат во Република Македонија.

Орган на управување на Народната банка е Советот на Народната банка. Вкупниот број вработени на 31 декември 2015 година е 437 (31 декември 2014 година: 436).

Финансиските извештаи се усвоени од Советот на Народната банка на Република Македонија на 25 февруари 2016 година и се потпишани во негово име од страна на претседавачот на Советот на Народната банка:

Димитар Богов,
претседавач на Советот на Народната банка

Весна Филиповска,

директор на Дирекција за финансии, сметководство и контрола

2. Преглед на значајните сметководствени политики

Основните сметководствени политики применети при изготвувањето на овие финансиски извештаи се прикажани подолу.

A Основа за подготовка на финансиските извештаи

Финансиските извештаи се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), коишто ги вклучуваат и стандардите и толкувањата одобрени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) и толкувањата издадени од Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување (КТМФИ).

Финансиските извештаи се изготвени според принципот на набавна вредност како основа за мерење, освен за определени средства коишто се мерат според објективната вредност.

a) Усвојување нови или ревидирани стандарди и толкувања

Измените на одредени МСФИ (Годишните подобрувања на МСФИ 2012 и 2013 и измените на МСС 19 – „Планови со дефинирани користи: придонеси на вработените“) кои стапија во сила во 2015 година немаа материјално значајно влијание врз финансиските извештаи на Народната банка, поради што Народната банка не направи измени на своите Основни сметководствени политики во 2015 година.

б) Нови стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди коишто сè уште не се во сила и не се применети пред датумот на стапување во сила од страна на Народната банка

На датумот на одобрување на овие финансиски извештаи, одредени нови стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди се издадени од страна на ОМСС, но сè уште не се во сила и не се применети од страна на Народната банка пред датумот на стапување во сила. Народната банка очекува дека ќе ги примени сите релевантни објави во сметководствените политики во првиот период што почнува по датумот на стапување во сила на објавата. Подолу подетално се презентирани информациите за новите стандарди, измени и толкувања релевантни за финансиските извештаи на Народната банка.

МСФИ 9 „Финансиски инструменти“ (МСФИ 9) го заменува МСС 39 „Финансиски инструменти: Признавање и мерење“. Новиот стандард воведува значителни промени во водичот за класификација и мерење на финансиските средства во споредба со МСС 39 и воведува нов модел на „очекувана кредитна загуба“ за оштетувањето на финансиските средства. МСФИ 9 дополнително обезбедува и нови насоки при користењето на сметководство за заштита од ризик (хеџинг). Новиот стандард стапува во сила за годишните периоди коишто почнуваат на или од 1 јануари 2018 година. Народната банка го разгледува влијанието на овој нов стандард врз финансиските извештаи за идните периоди.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

А Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

б) Нови стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди коишто сè уште не се во сила и не се применети пред датумот на стапување во сила од страна на Народната банка (продолжува)

МСФИ 15 „Приходи од договори со клиенти“. МСФИ 15 презентира нови барања при признавањето на приходи и ги заменува барањата на МСС 18 „Приходи“, МСС 11 „Договори за изградба“, како и неколку други толкувања поврзани со приходите. Новиот стандард воведува контролен модел за признавање на приходите и обезбедува насоки во повеќе области коишто не се детално покриени со постоечките МСФИ, вклучувајќи го и сметководство за ангажмани со повеќе изведувачки обврски, варијабилни цени, потрошувачки права за рефундирање, опции на добавувачите за реоткуп и други вообичаени комплексни ситуации. МСФИ 15 е ефективен за известувачки периоди кои почнуваат на или од 1 јануари 2018 година. Народната банка го разгледува влијанието на овој нов стандард врз финансиските извештаи за идните периоди.

МСФИ 16 „Наеми“ е издаден во јануари 2016 година и ги заменува МСС 17 „Наеми“ и поврзаните толкувања. МСФИ 16 ги содржи принципите за признавање, мерење и обелоденување на наемите за двете договорни страни на наемот. МСФИ 16 е ефективен за известувачки периоди кои почнуваат на или од 1 јануари 2019 година. Народната банка го разгледува влијанието на овој нов стандард врз финансиските извештаи за идните периоди.

Б Трансакции во странска валута

Функционална и известувачка валута

Ставките коишто се вклучени во финансиските извештаи се прикажани во валутата на примарното економско окружување во кое делува Народната банка (функционална валута). Финансиските извештаи се прикажани во МКД, којшто е функционална и известувачка валута на Народната банка, искажани во илјади денари.

Трансакции и состојби

Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажуваат во МКД според средниот девизен курс на денот на составувањето на Извештајот за финансиската состојба. Трансакциите коишто се извршени во странска валута се изразуваат во МКД по девизниот курс на денот на трансакцијата. Сите разлики од промените на девизните курсеви се признаени во билансот на успех.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Б Трансакции во странска валута (продолжува)***Трансакции и состојби (продолжува)*

Среден девизен курс:	31 декември 2015	31 декември 2014
	МКД	МКД
УСД	56,3744	50,5604
ЕУР	61,5947	61,4814
СПВ	78,1197	73,2522

В Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетираат и нивната нето-вредност се прикажува во Извештајот за финансиската состојба на нето-основа, доколку се исполнети одредени услови предвидени со соодветен стандард за нетирање и можност за прикажување или порамнување на трансакциите на нето-основа.

Г Репо-трансакции

Продадените хартии од вредност што се предмет на повторно купување (репо-трансакции) во текот на годината, се прекласификувани во финансиските извештаи како средства коишто се дадени под закуп кога преносителот, според договорот, има право или намера да ги продаде или повторно да ги заложат како обезбедување. Обврските врз основа на репо-трансакции, во текот на годината се вклучени во обврски врз основа на девизни репо-трансакции. Побарувањата врз основа на купените хартии од вредност коишто се предмет на повторна продажба (обратни репо-трансакции) се вклучени во побарувањата врз основа на девизни репо-трансакции и кредити дадени на банките.

Разликата помеѓу продажната и куповната цена претставува камата и е пресметана за целокупното времетраење на договорот со примена на методот на ефективна каматна стапка. Доколку има хартии од вредност коишто се предмет на заем, на датумот на известување се прикажуваат во финансиските извештаи.

Хартиите од вредност коишто се позајмени и оние што се примени како обезбедување за обратни трансакции не се признаваат во финансиските извештаи, освен доколку не се продадени на трети лица, а во тој случај набавките и продажбите се прикажани како добивка или загуба и се вклучени во приходите од работењето. Обврската за враќање на хартиите од вредност се прикажува по објективната вредност како обврска од редовното работење. Репо-трансакциите се прикажани по амортизираната набавна вредност исто како и кредитите и побарувањата (види белешка 2Ж), намалени за исправката на вредност (види белешка 2С).

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**Д Депозити во банките**

Депозитите во банките се прикажани по амортизираната набавна вредност исто како и кредитите и побарувањата (види белешка 2Ж), намалени за исправката на вредност (види белешка 2S).

Ѓ Монетарно злато

Монетарното злато го сочинуваат златните депозити во кореспондентни банки и залихата на златни прачки изработени по меѓународните стандарди коишто се чуваат во трезорот на Народната банка. Монетарното злато е дел од девизните резерви. Златото се мери во единица мерка фина унца злато.

Монетарното злато е класификувано како финансиско средство според објективната вредност преку билансот на успех определено како такво при почетното признавање и се мери по објективната вредност. Објективната вредност на монетарното злато е поврзана со цената на златото и е пресметана врз основа на претпладневната пазарна цена за 1 фина унца злато на Лондонската берза за злато, изразена во САД-долари, деноминирана во МКД по тековниот девизен курс на МКД во однос на САД-доларот на датумот на финансиските извештаи.

Реализираните и нереализираните добивки и загуби од ревалоризацијата на златото на крајот на пресметковниот период коишто произлегуваат од промените во пазарната цена на златото и промената на курсот на денарот во однос на САД-доларот, се вклучуваат во билансот на успех. Каматата од монетарното злато е вклучена во приходите од камати.

Е Пари и парични средства

За целите на Извештајот за паричните текови, парите и паричните средства ги вклучуваат износите со рок на достасување пократок од 90 дена од датумот на стекнување, вклучувајќи ги девизните депозити без ограничените депозити, девизите во трезорот на Народната банка и средства во СПВ на посебната сметка кај ММФ.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Ж Финансиски средства

Народната банка ги класификува финансиските средства како: финансиски средства според објективната вредност преку билансот на успех, кредити и побарувања, средства коишто се чуваат до достасување и средства расположливи за продажба. Народната банка ја одредува класификацијата на финансиските средства при почетното признавање.

Сите финансиски средства, освен оние коишто се мерат по објективната вредност преку билансот на успех, почетно се признаваат според нивната објективна вредност, вклучувајќи ги и трошоците за набавка.

Финансиските средства коишто се мерат според објективната вредност преку билансот на успех се признаваат по нивната објективна вредност, а трошоците за набавка се признаваат во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Финансиски средства коишто се мерат според објективната вредност преку билансот на успех

Оваа категорија има две поткатегории: финансиски средства коишто се чуваат за тргување и оние коишто се класификуваат според објективната вредност преку билансот на успех во моментот на нивното стекнување. Финансиските средства се класификувани во оваа категорија ако се стекнати главно заради продажба на краток рок, или ако се класификуваат како такви од раководството.

Финансиските средства се класификуваат како средства коишто се чуваат за тргување ако се стекнати главно заради продавање или откуп на краток рок и за кои постои модел за остварување добивка на краток рок. Единствено странските должнички хартии од вредност се финансиски средства коишто се класификувани за тргување. Хартиите од вредност за тргување се вреднуваат по објективната вредност и промените во објективната вредност се признаени во билансот на успех.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се недериватни финансиски средства, со фиксни или предвидливи плаќања и не се котирали на активните пазари. Тие произлегуваат од активностите каде што Народната банка обезбедува пари на должник без намера за тргување.

Кредитите се признаваат кога паричните средства му се одобрени на должникот и се прикажани по амортизираната набавна вредност со користење на принципот на ефективна каматна стапка. Ефективните странски пари, депозитите во странска валута, специјалните права на влечење, побарувањата од државата за односи со ММФ, побарувањата од банките и другите побарувања се класификувани како кредити и побарувања.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Ж Финансиски средства (продолжува)

Хартии од вредност што се чуваат до достасување

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се недериватни финансиски средства со фиксни или одредени периоди на отплата и со фиксен период на достасаност, коишто Народната банка има намера и можност да ги чува до периодот на достасување.

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се признаваат по амортизираната набавна вредност со користење на принципот на ефективна каматна стапка.

Доколку Народната банка продаде или прекласификува значителен износ од средствата што се чуваат до достасување пред датумот на достасување, во тој случај класификацијата на целата категорија ќе се доведе во прашање и ќе се прекласификува како категорија „расположливи за продажба“.

Хартии од вредност расположливи за продажба

Хартиите од вредност расположливи за продажба се оние финансиски средства коишто Народната банка има намера да ги чува на неодреден период и коишто може да се продадат поради ликвидносни потреби.

Хартиите од вредност расположливи за продажба се мерат последователно по објективната вредност. Објективната вредност на инвестициите коишто котираат на активните пазари се засноваат врз котираните цени. Некотирачките сопственички акции чијашто објективна вредност не може да биде реално утврдена се прикажуваат по набавната вредност, намалена за исправката на вредноста.

Нереализираните добивки и загуби се искажуваат како посебна компонента на останатата сеопфатна добивка до моментот на отуѓување на вложувањето или вршењето исправка на вредноста. При отуѓувањето или исправка на вредноста, збирните добивки или загуби искажани во останатата сеопфатна добивка се вклучуваат во билансот на успех за периодот на кој се однесуваат.

3 Објективна вредност

За вложувањата во финансиски инструменти со кои се тргува на финансиските пазари, објективната вредност се одредува преку котираните пазарни цени. За вложувањата коишто не котираат, објективната вредност се одредува преку пазарните цени на сличните вложувања, или се заснова врз дисконтираните очекувани парични текови.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

S Исправка на вредноста и ненаплатливост на финансиските средства

Средства евидентирани според амортизираната набавна вредност

На датумот на кој се сочинува Извештајот за финансиската состојба се врши процена со цел да се утврди дали постои објективен доказ дека вредноста на одредено финансиско средство е намалена. Финансиското средство е оштетено и исправката на вредноста се пресметува ако, и само ако, постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани коишто се случуваат по првичното признавање на средството (настан што предизвикува загуба) и тој настан (или настани) што предизвикува загуба влијае врз проценетите идни парични текови од финансиското средство, коишто може објективно да се проценат.

Проценетите идни парични текови треба да ги прикажат и да бидат во согласност со промените на достапните податоци од период во период. Методологијата и процената на идните парични текови се ревидираат на редовна основа од страна на Народната банка за да се намалат разликите помеѓу проценетите и фактички настанатите загуби.

Доколку, во последователниот период, износот на исправката на вредноста се намали и тоа може објективно да се поврзе со настан што се случил по намалувањето на вредноста (како што е подобрувањето на кредитната способност на должникот), намалувањето на вредноста на финансиското средство треба да биде анулирано преку коригирање на сметката за исправка на вредноста. Износот на анулирањето се вклучува во нето-добивката или загубата за периодот.

Кога побарувањето е ненаплатливо, тоа се отпишува, а издвоениот износ на исправка на вредноста се ослободува. Таквите побарувања се отпишуваат откако сите потребни процедури се завршени и износот на загубата е одреден. Идните наплати на претходно отпишаните побарувања ја намалуваат вредноста на исправката на вредност за покривање загуби во билансот на успех или се признаваат како останати оперативни приходи.

Средства расположливи за продажба

На датумот на кој се сочинува Извештајот за финансиската состојба Народната банка врши процена за да се утврди дали постои објективен доказ дека е намалена вредноста на одредено финансиско средство или на група финансиски средства. За вложувањата во сопственички инструменти класификувани како расположливи за продажба, значителното или пролонгираното намалување на објективната вредност на вложувањето под неговата набавна вредност се смета како објективен доказ за оштетувањето. Во тој случај, збирната загуба измерена како разлика помеѓу тековната објективна вредност и набавната вредност, намалена за исправката на истото побарување призната во минати периоди, се анулира од останатата сеопфатна добивка и се признава во билансот на успех. Доколку во последователниот период објективната вредност на должничките

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

S Исправка на вредноста и ненаплатливост на финансиските средства (продолжува)

инструменти се зголеми и тоа може објективно да се поврзе со настан што се случил по намалувањето на вредноста, намалувањето на вредноста треба да биде анулирано во билансот на успех. Исправката на вредноста за сопственичките вложувања, призната во билансот на успех, последователно не се анулира низ билансот на успех, а секое последователно зголемување на објективната вредност се признава како останата сеопфатна добивка.

И Сметководство на датумот на тргување и порамнување

Сите редовни набавки и продажби на финансиски средства се признаваат на датумот на порамнување, односно на датумот на кој средството е добиено или предадено на друго лице. Редовните набавки или продажби се набавки или продажби на финансиски средства коишто бараат испорака на средствата во даден рок, што е главно утврдено по пат на правна рамка или конвенција на пазарот.

Ј Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување

Нетековните средства коишто се чуваат за продажба и групата за отуѓување се класифицираат како такви доколку се очекува нивната сметководствена вредност да се надомести преку продажба, наместо преку постојана употреба.

Нетековните средства (или групата за отуѓување) чувани за продажба се мерат според пониската од нивната сметководствена вредност и од објективната вредност намалена за очекуваните трошоци за продажба. Непосредно пред почетната класификација на средството (или на групата за отуѓување) како средство чувано за продажба, сметководствената вредност на средството се мери во согласност со барањата за соодветната позиција за нетековните средства каде што тие претходно припаѓале. Народната банка не пресметува депрецијација на нетековните средства коишто се чуваат за продажба сè додека средството е класифицирано во оваа позиција или додека е дел од групата за отуѓување.

Загуба поради оштетување се признава во билансот на успех за секое почетно или последователно намалување на вредноста на средството (или на групата за отуѓување) до објективната вредност намалена за трошоците за продажбата. Во случај на последователно зголемување на објективната вредност, намалена за трошоците за продажбата (ослободувањето на загубите поради оштетување), во билансот на успех се признава добивка најмногу до износот на кумулативните претходно признаени загуби поради оштетување.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)**К Недвижности и опрема**

Сите ставки на недвижности и опрема, освен уметничките слики, се признаваат по нивната набавна вредност намалени за акумулираната депрецијација и загубите поради оштетување. Инвестициите во тек се прикажани по набавната вредност на нивната подготовка вклучувајќи ги трошоците за трети лица. Не се пресметува депрецијација во текот на инвестицијата. По завршувањето на изведбата, сите акумулирани трошоци се префрлаат на соодветните недвижности и опрема и се предмет на соодветната стапка на депрецијација. Добивките и загубите при расходувањето на недвижностите и опремата се прикажуваат во билансот на успех.

Уметничките дела, се признаваат по нивната објективна вредност. Промените во објективната вредност се признаваат во останатата сеопфатна добивка во ревалоризациони резерви за уметнички дела.

Депрецијација се пресметува со примена на праволинискиот метод, врз база на проценетиот корисен век на имотот и опремата, како што е прикажано подолу:

	2015 година	2014 година
Градежни објекти	5 до 50 години	5 до 50 години
Опрема	3 до 10 години	3 до 10 години
Транспортни средства	5 до 6 години	5 до 6 години
Канцелариски мебел	5 до 10 години	5 до 10 години

Корисниот век на употреба на недвижностите и опремата се ревидира и се приспособува најмалку еднаш годишно, односно доколку се оцени како неопходно и се применува перспективно. Земјиштето, уметничките слики, нумизматичките монети и библиотечниот фонд не се предмет на депрецијација.

Л Нематеријални средства

Нематеријалните средства се состојат од компјутерски софтвер и лиценци. Средствата се прикажани по вредноста по која се набавени и се амортизираат според праволинискиот метод за проценетиот животен век, којшто изнесува од три до пет години.

Љ Загуби поради оштетување на нефинансиските средства

Средствата коишто имаат неограничен животен век не се предмет на депрецијација и на амортизација и се тестираат за оштетување на годишна основа. Средствата коишто се предмет на депрецијација и амортизација се ревидираат на секој датум на известување со цел да се определи дали постојат објективни докази за оштетување. Доколку постојат вакви докази, се проценува надоместливата вредност на средствата. Загубата поради оштетување е еднаква на износот за кој книговодствената вредност

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

Љ Загуби поради оштетување на нефинансиските средства (продолжува)

на средството ја надминува неговата надоместлива вредност. Надоместливата вредност е поголемиот износ помеѓу објективната вредност на средството намалена за трошоците за продажба и вредноста на средството во употреба. При оцена на оштетувањето на средствата, тие се групирани од најниско ниво според способноста да создаваат парични текови (единици за создавање парични текови). Сите нефинансиски средства, освен гудвилот, за кои била призната загуба поради оштетување, се предмет на анализа за да се утврди дали постои можност за анулирање на загубата поради оштетување на датумот на известувањето.

М Ковани пари од благородни метали

Кованите пари од благородни метали вклучуваат пригодни ковани пари и ковани пари за колекционерски цели.

Пригодните ковани пари не се платежно средство и вообичаено содржат уметничка или колекционерска вредност и следствено, се продаваат по цена повисока од вредноста на металот од кој се изработени. Народната банка произведува пригодни ковани пари за одбележување значајни настани, врз основа на одлука на Владата на Република Македонија. Пригодните ковани пари се вреднуваат по нивната продажна цена, донесена од Советот на Народната банка.

Кованите пари за колекционерски цели се законско средство за плаќање во Република Македонија и вообичаено содржат уметничка и колекционерска вредност. Кованите пари за колекционерски цели почетно се мерат според пониската од нивната набавна вредност и нето продажната вредност.

Приходите од продажбата на кованите пари од благородни метали се признаваат доколку е веројатно дека Народната банка ќе има идна економска корист од нив и доколку оваа корист може веродостојно да се измери.

Н Доверителски активности

Народната банка има улога на доверител во доверителски активности коишто се јавуваат како резултат на чување или пласирање средства во име и за сметка на државата. Средствата и оврските од овие активности се прикажани на нето-основа.

Њ Банкноти и ковани пари во оптек

Банкнотите и кованите пари во оптек емитирани од страна на Народната банка се прикажани во Извештајот за финансиската состојба како обврска во корист на имателот, изразена во номинална вредност. Кога банкнотите и кованите пари се повлекуваат од оптек, се зголемува обврската за депозитни пари, а се намалува обврската во корист на имателот за готови пари.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

О Краткорочни хартии од вредност

Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи) се издаваат исклучиво во домашна валута со период на достасување од 28 дена. Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи), издадени од страна на Народната банка за остварување на целите на монетарната политика, се евидентираат според дисконтираната вредност, одразувајќи ги износите што ги платиле банките за да ги добијат. Каматата се пресметува и се евидентира како што достасува. Благајничките записи на Народната банка првично се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се мерат по амортизираната набавна вредност.

П Депозити

Депозитите се признаваат почетно по нивната објективна вредност. Депозитите се мерат последователно по амортизираната набавна вредност. Во депозитите се вклучени: депозитите на банките, расположливите депозити на банките, задолжителната резерва на банките во девизи и задолжителната резерва на штедилниците во денари, други депозити на банките и штедилниците, депозитите на државата, ограничените депозити и останатите депозити.

Р Посебни резерви

Посебните резерви се признаваат кога Народната банка има сегашна правна или конструктивна обврска, којашто е настаната како резултат на минати настани и за која е веројатно дека ќе настане одлив на средства за да се намири таа обврска и постои можност за проценување на износот на обврската.

С Заеми

Заемот се признава кога ќе настане, според објективната вредност, нето од трансакциските трошоци. Последователно по првичното признавање, каматоносните заеми се мерат по амортизираната набавна вредност. Доколку долгот се намири пред неговото достасување, која било разлика помеѓу отплатениот износ и сметководствената вредност се прикажува во билансот на успех.

Т Признавање на приходите и расходите

Приходи и расходи од камати

Приходите и расходите од камати се прикажани во билансот на успех за сите каматоносни инструменти, освен за каматата од хартии од вредност за тргување, на пресметковна основа, со користење на методот на ефективна каматна стапка.

**2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)
Т Признавање на приходите и расходите (продолжува)**

Приходи од дивиденди

Дивидендите коишто произлегуваат од сопственичките вложувања класификувани како расположливи за продажба се признаваат во билансот на успех, кога ќе се утврди правото да се прими плаќањето.

Провизии и останати приходи и расходи

Приходите од провизии и надоместоци и другите видови приходи се признаваат во моментот кога се настанати.

Расходите од провизии и надоместоци и други видови расходи се признаваат на пресметковна основа.

Нето-приходи од хартии од вредност за тргување

Нето-приходите од хартиите од вредност за тргување ги вклучуваат пресметаните камати од купонски хартии од вредност, реализираните добивки и загуби како резултат на продажби и нереализираните позитивни и негативни промени во објективната вредност на хартиите од вредност за тргување (по принципот „хартија по хартија“).

Ќ Нереализирани курсни и ценовни промени

Нереализираните курсни и ценовни промени се резултат на усогласувањето на вредноста на средствата и обврските деноминирани во странска валута со вредноста на курсот на денарот и промените во пазарната цена на денот на известувањето.

У Користи за вработените

Придонес за пензиско осигурување - план за дефинирани придонеси

Обврските за дефинирани придонеси за пензиско осигурување во пензискиот систем на Република Македонија се признаваат како трошок во билансот на успех за периодот кога настанува обврската.

Други долгорочни користи за вработените

Другите долгорочни користи за вработените ги опфаќаат отпремнината при заминување во пензија и правото на јубилејни награди на вработените коишто работеле кај работодавачот 10, 20, 30, односно 40 години. Овие користи се во согласност со Законот за работни односи и со Колективниот договор на Народната банка.

2. Преглед на значајните сметководствени политики (продолжува)

У Користи за вработените (продолжува)

Обврската за долгорочни користи за вработените, освен придонесите за пензиско осигурување, е еднаква на износот на идните користи коишто ги остваруваат вработените врз основа на нивниот труд во тековниот и во минатите периоди, дисконтиран до неговата сегашна вредност со примена на пондерирана каматна стапка на издадените обврзници од Република Македонија во текот на 2015 година.

Ф Даноци

Согласно со важечките законски прописи за данокот на добивка, Народната банка е ослободена од данок на добивка.

Согласно со важечките законски прописи за даноците на имот, Народната банка е ослободена од плаќање данок на имот.

Народната банка има обврска да пресметува задржан данок на доход за услугите примени од странски правни лица согласно со измените на Законот за данок на добивка од 31 декември 2005 година.

Х Известување по сегменти

Активностите на Народната банка формираат еден оперативен сегмент и се извршуваат на едно географско подрачје, Македонија. Народната банка има значителен износ на финансиски средства и финансиски обврски како дел од активностите за управување со девизните резерви и операциите на домашниот пазар. Овие активности не формираат поодделни оперативни сегменти.

3. Управување со финансискиот ризик

Извештајот за финансиската состојба на Народната банка главно се состои од финансиски инструменти. Овие инструменти ја изложуваат Народната банка на ризици, вклучувајќи го кредитниот ризик, пазарниот ризик, ризикот од курсни разлики, ризикот од каматните стапки и ризикот на ликвидност.

А Кредитен ризик

Кредитниот ризик е ризик од намалување на вредноста на финансиските средства како резултат на намалување на кредитниот рејтинг на договорната финансиска институција или комерцијална банка каде што се чуваат девизните резерви и останатите финансиски средства, или на издавачот на инструментот во којшто се пласираат девизните резерви, како и ризикот од зголемување на распонот на приносите помеѓу најбезбедните државни хартии од вредност и останатите инструменти.

Во рамки на управувањето со девизните резерви, усвоените упатства за управување со кредитниот ризик се во согласност со Политиката за управување со девизните резерви на Народната банка. Девизните средства се пласираат во инструменти издадени од влади и централни банки од земјите-членки на ОЕЦД и земјите-членки на Европската Унија, меѓународни финансиски институции и комерцијални банки резиденти од земјите-членки на ОЕЦД и земјите-членки на Европската Унија, со долгорочен кредитен рејтинг од минимум А-/А3 или еквивалентен на нив, доделен од неколку меѓународни реиномирани агенции за рејтинг. Најмалку инвестициски рејтинг е определен за пласманите за управување со ликвидноста, финансиските институции за трансакции што се порамнуваат по принципот „испорака наспроти плаќање“ и за одредени трансакции поврзани со платниот промет.

Народната банка управува со кредитниот ризик преку диверзификација на вложувањата. Во однос на ова, се утврдени квантитативни лимити за вложувањата по индивидуални земји и финансиски институции. Покрај ова, се определува и максимален износ на пласираните средства во видови хартии од вредност и во поединечните емисии на хартии од вредност.

Следењето на изложеноста на девизните средства на кредитниот ризик се врши на дневна основа.

Договорните страни на Народната банка се поделени врз основа на рејтинг-скала, којашто е прикажана подолу. Целта на рејтинг-скалата е да ги класификува договорните страни и издавачите на обврзници според кредитната способност. Кредитната способност на договорните страни и издавачите на обврзници се темели врз основа на долгорочен рејтинг утврден од страна на агенциите за кредитен рејтинг. Долгорочните кредитни рејтинзи на странските банки се процени и мислења за способноста на банката за ажурна отплата на депозитните обврски во странска и/или домашна валута. Кредитните рејтинзи на издавачите се процени и мислења за способноста на издавачите за исполнување на финансиските обврски и договори.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

А Кредитен ризик (продолжува)

Споредбена рејтинг-скала	Долгорочен кредитен рејтинг: „Стандард и Пурс“ или еквивалентен на нив
Инвестициска оцена	AAA, AA+, AA, AA-, A+, A, A-, БББ+, БББ, БББ-
Неинвестициска оцена	ББ+, ББ, ББ-, Б+, Б, Б-, или понизок

Големината и изложеноста на Народната банка на кредитен ризик е претставена во Извештајот за финансиската состојба и од белешките кон Извештајот за финансиската состојба коишто ги опишуваат финансиските средства.

Следнава табела ја прикажува максималната изложеност на кредитниот ризик по видови средства:

СРЕДСТВА	2015	2014
Депозити во странска валута		
- Тековни сметки	7.856.886	4.249.966
- Орочени депозити	9.333.814	12.429.858
Странски хартии од вредност	108.378.494	119.543.775
Златни депозити	13.087.503	13.250.250
Специјални права на влечење	295.023	261.457
Девизни средства	138.951.720	149.735.306
Побарувања од државата за односи со ММФ	5.125.971	13.844.700
Хартии од вредност на државата	911.674	883.994
Побарувања од државата	6.037.645	14.728.694
Побарувања од банките	15.912	15.912
Побарувања од работењето	28.308	32.206
На 31 декември	145.033.585	164.512.118

Управувањето со кредитниот ризик се врши со определување финансиска институција - комерцијална банка или издавач на хартии од вредност и определување квантитативни лимити врз основа на критериумите утврдени од страна на гувернерот на Народната банка.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

А Кредитен ризик (продолжува)

Во следната табела е прикажана анализата на финансиските средства со состојба на 31 декември 2015 коишто не се ниту достасани, ниту коригирани за исправката на вредноста, анализирани врз основа на рејтинзите одредени од страна на агенцијата за рејтинг „Стандард и Пурс“, или еквивалентни на нив:

Рејтинг	Златни депозити	Тековни сметки	Орочени депозити	Странски хартии од вредност	Специјални права на влечење	Побарувања од државата	Побарувања од банките	Побарувања од работењето	Вкупно
AAA	1.068.855	5.484.048	3.100.771	34.349.727	-	-	-	-	44.003.401
AA+	-	1.195.729	-	36.036.303	-	-	-	-	37.232.032
AA	-	1.090.885	-	19.809.570	-	-	-	-	20.900.455
AA-	4.195.536	15.369	201.653	4.605.345	-	-	-	-	9.017.903
A	1.195.233	35.090	3.791.201	-	-	-	-	-	5.021.524
A+	6.617.662	2.331	2.240.189	6.080.911	-	-	-	-	14.941.093
A-	-	-	-	2.889.220	-	-	-	-	2.889.220
МИ ¹	10.217	683	-	41.989	295.023	-	-	-	347.912
ББ ⁻²	-	-	-	-	-	6.037.645	-	-	6.037.645
БББ	-	3.370	-	-	-	-	-	-	3.370
БББ+	-	29.381	-	3.080.794	-	-	-	-	3.110.175
БББ-	-	-	-	1.484.635	-	-	-	-	1.484.635
Нерангирани	-	-	-	-	-	-	15.912	28.308	44.220
Вкупно	13.087.503	7.856.886	9.333.814	108.378.494	295.023	6.037.645	15.912	28.308	145.033.585

Следнава табела ја прикажува анализата на финансиските средства со состојба на 31 декември 2014 коишто не се ниту достасани, ниту коригирани за исправката на вредноста, анализирани врз основа на рејтинзите одредени од страна на агенцијата за рејтинг „Стандард и Пурс“ или еквивалентни на нив:

¹ Меѓународни институции.

² Рејтинг на Република Македонија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

А Кредитен ризик (продолжува)

Рејтинг	Златни депозити	Тековни сметки	Орочени депозити	Странски хартии од вредност	Специјални права на влечење	Побарувања од државата	Побарувања од банките	Побарувања од работењето	Вкупно
AAA	1.064.826	1.722.334	-	40.349.673	-	-	-	-	43.136.833
AA+	-	2.216.734	-	29.851.344	-	-	-	-	32.068.078
AA	-	230.003	-	29.206.402	-	-	-	-	29.436.405
AA-	4.256.461	25.081	-	7.110.180	-	-	-	-	11.391.722
A	2.426.780	23.951	12.429.858	1.946.644	-	-	-	-	16.827.233
A+	5.491.838	6.189	-	568.014	-	-	-	-	6.066.041
A-	-	24.987	-	-	-	-	-	-	24.987
МИ ³	10.345	687	-	39.373	261.457	-	-	-	311.862
ББ ⁻⁴	-	-	-	-	-	14.728.694	-	-	14.728.694
БББ	-	-	-	9.857.565	-	-	-	-	9.857.565
БББ-Нерангирани	-	-	-	614.580	-	-	-	-	614.580
	-	-	-	-	-	-	15.912	32.206	48.118
Вкупно	13.250.250	4.249.966	12.429.858	119.543.775	261.457	14.728.694	15.912	32.206	164.512.118

Финансиските средства коишто се коригирани поединечно за исправката на вредноста се прикажани во категориите други побарувања (белешка 25) и побарувања од работењето (белешка 30).

Концентрација на ризиците на финансиските средства со изложеност на кредитен ризик

Табелата што следи ја прикажува кредитната изложеност на средствата на Народната банка по сметководствената вредност, класификувана според географски региони на 31 декември 2015 година. За потребите на оваа табела, Народната банка ја класификува изложеноста на региони според земјата од којашто доаѓаат договорните страни:

³ Меѓународни институции.

⁴ Рејтинг на Република Македонија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****А Кредитен ризик (продолжува)****Концентрација на ризиците на финансиските средства со изложеност на кредитен ризик (продолжува)**

	Земји-членки на ЕУ	Европски земји коишто не се членки на ЕУ	Република Македонија	Останати земји-членки на ОЕЦД	Вкупно
Златни депозити	8.288.195	10.217	-	4.789.091	13.087.503
Тековни сметки	6.599.955	33.715	-	1.223.216	7.856.886
Орочени депозити	6.031.390	3.100.771	-	201.653	9.333.814
Странски хартии од вредност	68.805.182	867.967	-	38.705.345	108.378.494
Специјални права на влечење	-	-	-	295.023	295.023
Побарувања од државата	-	-	6.037.645	-	6.037.645
Побарувања од банките	-	-	15.912	-	15.912
Побарувања од работењето	-	-	28.308	-	28.308
31 декември 2015	89.724.722	4.012.670	6.081.865	45.214.328	145.033.585
31 декември 2014	123.520.543	4.559.427	14.776.812	21.655.336	164.512.118

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**Б Пазарен ризик**

Народната банка ги следи и управува и со валутниот и со каматниот ризик, како основни пазарни ризици. Основната цел на Народната банка при управувањето со пазарните ризици е објаснета во белешката бр. 1. Валутниот ризик претставува ризик од намалување на вредноста на финансиските инструменти во странска валута поради промена на интервалутните односи на валутите. Каматниот ризик претставува ризик од намалување на вредноста на финансиските инструменти поради промена на пазарните цени на инструментите. Управувањето со пазарниот ризик се врши со поставување квантитативни лимити за изложеноста на девизните средства коишто може да бидат прифатливи за Народната банка и тие се следат на дневна основа.

За да го измери ефектот на пазарните ризици врз вредноста на девизните резерви, Народната банка го применува концептот на „вредност изложена на ризик“ - BAP (Value at Risk или VAR). BAP претставува статистичка методологија којашто ја проценува максималната промена на вредноста на девизните резерви поради промени на цените на финансиските инструменти и промена на девизниот курс и со одредено ниво на доверба за одреден временски период. Народната банка, при пресметката на VAR⁵, го користи нивото на доверба од 99% за временски интервал од десет дена. Флукуациите на цените на инструментите и девизните курсеви се одредуваат според промените на цените во минатите периоди и девизните курсеви на инструментите и валутите што ги сочинуваат девизните резерви на крајот на месецот.

Во декември 2015 година, изложеноста на девизните резерви со кои управува Народната банка (вредност изложена на ризик), во поглед на флукуациите на цените на инструментите и девизните курсеви во однос на еврото изнесува 3.064.495 илјади МКД (49.752.570 евра) или 2,2% од девизните резерви. Притоа, VAR од промената на девизниот курс (ја вклучува и промената на цената на златото) изнесува 2.999.546 илјади МКД (48.698.112 евра), а VAR од промената на цените на инструментите во кои се инвестирани девизните резерви изнесува 64.949 илјади МКД (1.054.458 евра).

	31 декември 2015	31 декември 2014
Валутен ризик	2.999.546	1.245.799
Каматен ризик	64.949	31.757
Вкупно VAR	3.064.495	1.277.556

⁵ Согласно со препораките од Базелската спогодба од 1999 година.

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

В Ризик од курсни разлики

Ризикот од курсни разлики претставува ризик од намалување на вредноста на финансиските средства и обврски како резултат на флукуациите на девизните курсеви на валутите и на монетарното злато.

Валутната структура на девизните резерви е условена од валутната структура на интервенциите за поддршка на курсот на денарот во однос на еврото и од валутната структура на обврските на Народната банка и на државата кон странство. Следствено, еврото е најзастапено во валутната структура на девизните резерви. Учеството на САД-доларот во валутната структура на девизните резерви се одредува врз основа на потребниот износ за исплаќање на обврските кон странство и според валутната структура на трговската размена со странство, деноминирани во САД-долари. Распределбата на девизните резерви во останати валути е стратегиска цел на Народната банка заради зачувување на куповната моќ на девизните резерви и обезбедување соодветна профитабилност на долг рок. Имајќи го предвид „де факто“ фиксниот девизен курс на денарот во однос на еврото, изложеноста кон валутниот ризик на Народната банка кон еврото е минимална, за разлика од останатите валути, каде што изложеноста е присутна заради нивното флукуирање кон еврото, а со тоа и кон денарот.

Во табелите подолу се вклучени финансиските средства и обврски на Народната банка по нивната сегашна вредност со состојба на 31 декември 2015 година, односно 31 декември 2014 година, анализирани по валути.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****В Ризик од курсни разлики (продолжува)**

Состојба на 31.12.2015 година:

СРЕДСТВА	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Девизни средства	58.295.987	69.117.449	337.012	11.610.531	-	139.360.979
Побарувања од државата	-	-	5.125.971	-	911.674	6.037.645
Членство кај ММФ	-	-	5.422.197	-	-	5.422.197
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	609	52	428	11.441	16.398	28.928
Вкупно средства	58.296.596	69.117.501	10.885.608	11.621.972	943.984	150.865.661
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	-	-	-	-	31.950.962	31.950.962
Депозити на банки	-	-	-	-	25.427.842	25.427.842
Задолжителни резерви	13.259.751	-	-	-	21.006	13.280.757
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	25.045.631	25.045.631
Депозити на државата	17.338.007	7.838	-	47.059	11.344.247	28.737.151
Ограничени депозити	304.468	81.454	-	395	-	386.317
Обврски кон ММФ	-	-	10.548.168	-	-	10.548.168
Останати депозити	-	-	-	-	171.064	171.064
Останати обврски	441.725	31.065	428	46.665	275.524	795.407
Вкупно обврски	31.343.951	120.357	10.548.596	94.119	94.236.276	136.343.299
Нето финансиска состојба	26.952.645	68.997.144	337.012	11.527.853	(93.292.292)	14.522.362

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****В Ризик од курсни разлики (продолжува)**

Состојба на 31.12.2014 година:

СРЕДСТВА	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Девизни средства	93.985.920	43.891.053	300.830	11.679.471	-	149.857.274
Побарувања од државата	-	-	13.844.700	-	883.994	14.728.694
Членство кај ММФ	-	-	4.763.329	-	-	4.763.329
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	9.074	13	402	10.326	21.791	41.606
Вкупно средства	93.994.994	43.891.066	18.909.261	11.689.797	921.697	169.406.815
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	-	-	-	-	28.081.269	28.081.269
Депозити на банки	-	-	-	-	30.867.892	30.867.892
Задолжителни резерви	12.580.753	-	-	-	22.733	12.603.486
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	25.467.840	25.467.840
Депозити на државата	28.814.694	15.053	-	53.461	10.165.071	39.048.279
Ограничени депозити	849.662	82.877	-	5	-	932.544
Обврски кон ММФ	-	-	18.608.029	-	-	18.608.029
Останати депозити	-	-	-	-	641.093	641.093
Останати обврски	391.616	26.592	402	37.592	314.193	770.395
Вкупно обврски	42.636.725	124.522	18.608.431	91.058	95.560.091	157.020.827
Нето финансиска состојба	51.358.269	43.766.544	300.830	11.598.739	(94.638.394)	12.385.988

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Г Каматен ризик

Народната банка е изложена на каматниот ризик како резултат на неусогласеноста на каматната структура на финансиските средства и обврски.

Основната цел на Народната банка, постигнувањето и одржувањето на ценовната стабилност, ѝ дава дискрециско право при водењето на монетарната политика да ги определува каматните стапки на монетарните инструменти. Од друга страна пак, Народната банка е изложена на каматен ризик при управувањето со девизните резерви, исклучиво поради влијанието на надворешните промени на финансиските пазари.

Позицијата на Народната банка во однос на чувствителноста на промените на каматните стапки, заснована врз моментот на повторно утврдување на каматната стапка на 31 декември 2015 година, односно 31 декември 2014 е прикажана во табелите подолу. Табелите ги вклучуваат финансиските инструменти на Народната банка по нивната сегашна вредност, категоризирани според пораниот датум од датумот на преоцена или датумот на достасување.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**Г Каматен ризик (продолжува)**

Состојба на 31.12.2015 година:

СРЕДСТВА	Каматоносни ставки						Некаматоносни ставки	Вкупно
	До 1 месец или варијабилни стапки	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години			
Девизни средства	20.229.359	4.396.954	108.614.384	3.743.810	-	-	2.376.472	139.360.979
Побарувања од државата	-	-	-	911.674	-	-	5.125.971	6.037.645
Членство кај ММФ	-	-	-	-	-	-	5.422.197	5.422.197
Побарувања од банките	-	-	-	15.912	-	-	-	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	-	-	-	-	-	-	28.928	28.928
Вкупно средства	20.229.359	4.396.954	108.614.384	4.671.396	-	-	12.953.568	150.865.661
ОБВРСКИ								
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-	-	31.950.962	31.950.962
Депозити на банки	8.921.000	-	-	-	-	-	16.506.842	25.427.842
Задолжителни резерви	-	-	-	-	-	-	13.280.757	13.280.757
Благајнички записи на Народната банка	25.011.786	-	-	-	-	-	33.845	25.045.631
Депозити на државата	26.033.864	-	-	-	-	-	2.703.287	28.737.151
Ограничени депозити	-	-	-	-	-	-	386.317	386.317
Обврски кон ММФ	-	-	-	-	-	-	10.548.168	10.548.168
Останати депозити	136.120	-	-	-	-	-	34.944	171.064
Останати обврски	-	-	-	-	-	-	795.407	795.407
Вкупно обврски	60.102.770	-	-	-	-	-	76.240.529	136.343.299
Вкупно каматен ризик	(39.873.411)	4.396.954	108.614.384	4.671.396	-	-	(63.286.961)	14.522.362

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****Г Каматен ризик (продолжува)**

Состојба на 31.12.2014 година:

СРЕДСТВА	Каматоносни ставки						Некаматоносни ставки	Вкупно
	До 1 месец или варијабилни стапки	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години			
Девизни средства	6.861.468	2.456.131	138.022.212	-	-	2.517.463	149.857.274	
Побарувања од државата	-	-	-	-	883.994	13.844.700	14.728.694	
Членство кај ММФ	-	-	-	-	-	4.763.329	4.763.329	
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	-	15.912	
Побарувања од работењето и останати средства	-	-	-	-	-	41.606	41.606	
Вкупно средства	6.861.468	2.456.131	138.022.212	-	899.906	21.167.098	169.406.815	
ОБВРСКИ								
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-	28.081.269	28.081.269	
Депозити на банки	10.156.000	-	-	-	-	20.711.892	30.867.892	
Задолжителни резерви	-	-	-	-	-	12.603.486	12.603.486	
Благајнички записи на Народната банка	25.419.675	-	-	-	-	48.165	25.467.840	
Депозити на државата	37.372.212	-	-	-	-	1.676.067	39.048.279	
Ограничени депозити	-	-	-	-	-	932.544	932.544	
Обврски кон ММФ	-	-	-	-	-	18.608.029	18.608.029	
Останати депозити	602.573	-	-	-	-	38.520	641.093	
Останати обврски	-	-	-	-	-	770.395	770.395	
Вкупно обврски	73.550.460	-	-	-	-	83.470.367	157.020.827	
Вкупно каматен ризик	(66.688.992)	2.456.131	138.022.212	-	899.906	(62.303.269)	12.385.988	

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Д Ризик на ликвидност

Ризикот на ликвидност е ризик од недостаток на ликвидни средства за непречено одвивање на функциите на Народната банка. Основната цел на Народната банка при управувањето со ризикот на ликвидност е објаснета во белешката 1.

Одржување на ликвидноста се обезбедува со пласирање на девизните средства на тековни сметки во странство, во краткорочни депозити и во краткорочни должнички хартии од вредност за коишто постои длабок и ликвиден секундарен пазар. Народната банка управува со ризикот на ликвидност со определување и одржување на нивото и распонот на отстапувањата на ликвидносното портфолио на нивоа соодветни за спроведување на монетарната и девизната политика, како и навремени и редовни исплати за сметка на Владата на Република Македонија. Нивото и дозволеното отстапување од основната вредност на ликвидносното портфолио се определува најмалку еднаш годишно со предвидување на месечните и годишните потреби за ликвидни инструменти. Максималниот рок на достасување на депозитите во ликвидносното портфолио е две недели, додека за должничките хартии од вредност максималниот преостанат рок до достасување е до една година. Достапноста на девизната ликвидност не е ограничена на ликвидносното портфолио, во услови кога и инвестирањето во должнички хартии од вредност обезбедува доволна ликвидност преку можност за нивна брза конверзија во парични девизни средства.

Во врска со обврските во домашна валута, Народната банка не е изложена на овој ризик заради нејзиниот карактер на централна банка.

Табелата подолу ги претставува паричните одливи на Народната банка на недериватните финансиски обврски и средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност според преостанатата договорна достасаност на датумот на Извештајот за финансиската состојба. Износите коишто се прикажани во табелата подолу се договорните недисконтирани парични текови за финансиските обврски и очекуваните датуми на достасување за финансиските средства.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**Д Ризик на ликвидност (продолжува)**

31 декември 2015	До 1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години	Вкупно
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	31.950.962	-	-	-	-	31.950.962
Депозити на банки	9.446.165	-	15.981.677	-	-	25.427.842
Задолжителни резерви	-	-	13.280.757	-	-	13.280.757
Благајнички записи на Народната банка	25.045.631	-	-	-	-	25.045.631
Депозити на државата	28.737.151	-	-	-	-	28.737.151
Ограничени депозити	83.765	-	85.924	216.628	-	386.317
Обврски кон ММФ	10.548.168	-	-	-	-	10.548.168
Останати депозити	171.064	-	-	-	-	171.064
Останати обврски	703.038	64.997	27.372	-	-	795.407
Вкупно обврски (датуми на договорно достасување)	106.685.944	64.997	29.375.730	216.628	-	136.343.299
Средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност (датуми на очекувано достасување)						
	120.620.793	6.846.170	18.685.313	4.671.396	41.989	150.865.661

31 декември 2014	До 1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 месеци до 1 година	Од 1 до 5 години	Над 5 години	Вкупно
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	28.081.269	-	-	-	-	28.081.269
Депозити на банки	13.345.589	-	17.522.303	-	-	30.867.892
Задолжителни резерви	-	-	12.603.486	-	-	12.603.486
Благајнички записи на Народната банка	25.467.840	-	-	-	-	25.467.840
Депозити на државата	39.048.279	-	-	-	-	39.048.279
Ограничени депозити	672.376	-	260.168	-	-	932.544
Обврски кон ММФ	9.588.852	1.803.835	5.411.507	1.803.835	-	18.608.029
Останати депозити	641.093	-	-	-	-	641.093
Останати обврски	691.420	53.220	25.755	-	-	770.395
Вкупно обврски (датуми на договорно достасување)	117.536.718	1.857.055	35.823.219	1.803.835	-	157.020.827
Средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност (датуми на очекувано достасување)						
	109.575.693	11.327.971	25.255.412	22.308.460	939.279	169.406.815

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)****Ѓ Објективна вредност на финансиските средства и обврски**

Објективната вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска намирена под нормални комерцијални услови помеѓу заинтересираните страни на датумот на известување. Објективната вредност се одредува врз основа на претпоставка на раководството, зависно од видот на средството или обврската.

Разликите помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски коишто не се евидентирани според објективната вредност групирани според класи на финансиски инструменти се прикажани подолу:

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2015	2014	2015	2014
Финансиски средства				
<i>Кредити и побарувања</i>				
Ефективни странски пари	385.096	97.502	385.096	97.502
Депозити во странска валута	17.190.700	16.679.824	17.190.700	16.679.824
Специјални права на влечење	295.023	261.457	295.023	261.457
Побарувања од државата за односите со ММФ	5.125.971	13.844.700	5.125.971	13.844.700
Членство кај ММФ	5.422.197	4.763.329	5.422.197	4.763.329
Побарувања од банките	15.912	15.912	15.912	15.912
Побарувања од работењето и останати средства	28.928	41.606	28.928	41.606
	28.463.827	35.704.330	28.463.827	35.704.330
<i>Хартии од вредност што се чуваат до достасување</i>				
Странски должнички хартии од вредност	21.515.244	30.360.416	21.555.211	30.478.893
Хартии од вредност на државата	911.674	883.994	911.674	883.994
	22.426.918	31.244.410	22.466.885	31.362.887
<i>Хартии од вредност расположливи за продажба</i>				
Странски сопственички хартии од вредност	41.989	39.373	41.989	39.373
	41.989	39.373	41.989	39.373

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Ѓ Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2015	2014	2015	2014
Финансиски обврски				
<i>Вреднувани по амортизирана набавна вредност</i>				
Готови пари во оптек	31.950.962	28.081.269	31.950.962	28.081.269
Депозити на банки	25.427.842	30.867.892	25.427.842	30.867.892
Задолжителна резерва на банките и штедилниците	13.280.757	12.603.486	13.280.757	12.603.486
Благајнички записи на Народната банка	25.045.631	25.467.840	25.045.631	25.467.840
Денарски депозити на државата	11.344.247	10.165.072	11.344.247	10.165.072
Девизни депозити на државата	17.392.904	28.883.207	17.392.904	28.883.207
Обврски кон ММФ	10.548.168	18.608.029	10.548.168	18.608.029
Останати и ограничени депозити	557.381	1.573.637	557.381	1.573.637
Останати обврски	795.407	770.395	795.407	770.395
	136.343.299	157.020.827	136.343.299	157.020.827

Финансиски средства

Објективната вредност на ефективните странски пари, депозитите во странска валута, специјалните права на влечење, членството кај ММФ и на побарувањата коишто се вреднуваат според методот на амортизирана набавна вредност е приближна на сметководствената вредност поради нивниот краткорочен карактер.

Објективната вредност на странските хартии од вредност коишто се чуваат до достасување се одредува врз основа на нивната котирана пазарна цена на датумот на Извештајот за финансиската состојба.

Како што е објаснето во белешката 18, хартиите од вредност расположливи за продажба се однесуваат на акциите во Банката за меѓународни порамнувања (БИС) со вредност од 41.989 илјади МКД (2014 година: 39.373 илјади МКД), за кои објективната вредност не може разумно да се утврди и затоа овие хартии од вредност се водат по набавната вредност. Имајќи ја предвид специфичната улога на БИС, објективната вредност на овие акции е приближна на нивната сметководствена вредност.

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Ѓ Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Државните хартии од вредност вклучуваат обврзници издадени од Владата на Република Македонија за посебни цели - за надоместување на побарувањата на Народната банка за дадени селективни кредити. Овие обврзници не котираат на берзата и нема други инструменти со слични карактеристики. Раководството на Народната банка оценува дека објективната вредност е приближна на сметководствената вредност поради тоа што нема други слични инструменти со слични карактеристики.

Кредитите дадени на банките се вреднуваат според методот на амортизирана набавна вредност, нето од исправката на вредноста. Овие кредити се одобрени со иста каматна стапка и нема други слични кредити со слични карактеристики. Поради тоа, објективната вредност е приближна на нивната сметководствена вредност.

Финансиски обврски

Објективната вредност на парите во оптек соодветствува на нивната номинална вредност.

Објективната вредност на депозитите коишто се вреднуваат според методот на амортизирана набавна вредност соодветствува на сметководствената вредност, поради фактот што не постојат инструменти со слични карактеристики.

Објективната вредност на благајничките записи издадени од Народната банка соодветствува на нивната сметководствената вредност, поради нивниот краткорочен карактер.

Поради специфичната улога, објективната вредност на обврските врз основа на членство кај ММФ, специјални права на влечење и заеми на ММФ, не се разликува од нивната сметководствена вредност.

3. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**Г Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)****Хиерархија на објективната вредност**

Објективната вредност се определува врз основа на следнава хиерархија:

а) Ниво 1 - Котирана пазарна цена

Финансиски инструменти со котирани пазарни цени за идентични инструменти на активен пазар.

б) Ниво 2 - Техники за вреднување со користење влезни информации (инпути) коишто можат да се следат

Финансиски инструменти со котирани цени за слични инструменти на активен пазар или котирани цени за идентични или слични инструменти за кои не постои активен пазар и финансиски инструменти вреднувани со користење модели каде што можат да се следат сите значајни влезни информации (инпути).

в) Ниво 3 - Техники за вреднување со значајни влезни информации (инпути) коишто не можат да се следат

Финансиски инструменти вреднувани со користење модели каде што не можат да се следат една или повеќе значајни влезни информации (инпути).

Средства и обврски мерени по објективната вредност преку билансот на успех

31 декември 2015	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Должнички хартии од вредност	86.821.261	-	-	86.821.261
Злато	13.111.666	-	-	13.111.666
Вкупно финансиски средства	99.932.927	-	-	99.932.927

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

3. Управување со финансиски ризик (продолжува)

Г Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

Хиерархија на објективната вредност (продолжува)

Средства и обврски мерени по објективната вредност преку билансот на успех

31 декември 2014	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Должнички хартии од вредност	89.143.986	-	-	89.143.986
Злато	13.274.716	-	-	13.274.716
Вкупно финансиски средства	102.418.702	-	-	102.418.702

4. Значајни сметководствени процени и расудувања при примената на сметководствените политики

Народната банка прави процени и дава претпоставки коишто влијаат врз износите во финансиските извештаи. Процените и расудувањата постојано се проверуваат и се засноваат врз претходни искуства и некои други фактори, вклучувајќи и очекувања за идни настани за кои се верува дека ќе бидат реални во тие околности.

(а) Хартии од вредност коишто се чуваат до достасување

Народната банка го применува стандардот МСС 39 во врска со класификацијата на недериватните финансиски средства со фиксни, или одредени плаќања и фиксни достасувања, како финансиски средства коишто се чуваат до достасување. Оваа класификација бара соодветна процена. Во утврдувањето на оваа процена, Народната банка ја проценува сопствената намера и способност да чува такви хартии од вредност до достасување. Доколку Народната банка не успее да ги зачува овие хартии од вредност до нивното достасување, од причини што не се однесуваат на продавање незначителна сума на хартии од вредност којашто е при крај на достасувањето, во тој случај хартиите од вредност ќе треба да се прекласификуваат како расположливи за продажба. Соодветно на ова, хартиите од вредност ќе бидат евидентирани по објективната, а не по амортизираната набавна вредност.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

5. Приходи од камати

	Одобрен и кредити	Депозити	Златни депозити	Хартии од вредност чувани до достасување	Останати приходи	Вкупно 2015	Вкупно 2014
Држава	-	-	-	27.680	795	28.475	28.365
Домашни банки	1.123	-	-	-	229	1.352	1.558
Странски субјекти	11.645	17.082	40.445	152.246	-	221.418	172.970
Останати	-	-	-	-	-	-	21
Вкупно 2015	12.768	17.082	40.445	179.926	1.024	251.245	202.914
Вкупно 2014	15.896	10.814	32.355	142.280	1.569	202.914	

6. Расходи за камати

	Кредити	Депозити	Благајнички записи на Народната банка	Вкупно 2015	Вкупно 2014
Држава	-	211.517	-	211.517	242.288
Домашни банки и други финансиски институции	-	57.827	831.626	889.453	932.344
Странски субјекти	1.947	-	-	1.947	6.874
Вкупно 2015	1.947	269.344	831.626	1.102.917	1.181.506
Вкупно 2014	4.077	339.544	837.885	1.181.506	

7. Приходи од провизии

	2015	2014
Провизии од снабдување на банките со готовина	68.851	55.898
Провизии од домашните банки за долговен промет на сметка	119.559	106.034
Провизии врз основа на порамнување на плаќањата (МИПС)	41.030	41.327
Провизии од девизно работење	21.772	19.331
Провизии од продажба на менични бланкети	877	1.197
Останати провизии	18.641	15.983
Вкупно	270.730	239.770

Висината на провизиите што Народната банка ги наплатува се регулирани со Одлуката за единствената тарифа за надоместоци за услуги што ги врши Народната банка, што ја донесува Советот на Народната банка, како и со поединечни договори склучени со одредени државни органи.

Приходите врз основа на провизии од снабдување на банките со готови пари, порамнување на плаќањата преку МИПС и од водење долговен промет на сметка се однесуваат на услугите коишто Народната банка ги врши за домашните банки и за другите иматели на сметки во МИПС.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

7. Приходи од провизии (продолжува)

Провизиите од девизно работење се однесуваат на приходите остварени од продажба на девизи на државни органи, како и од вршење работи за државата во платниот промет со странство.

Провизиите од продажба на менични бланкети се однесуваат на делот на приходите остварени од продажба на менични бланкети којшто ѝ припаѓа на Народната банка, согласно со договорот склучен со Министерството за финансии со кој се регулираат активностите околу нивното печатење и дистрибуција.

8. Расходи за провизии

	2015	2014
Провизии на странски банки	34.861	20.789
Вкупно	34.861	20.789

Провизиите платени на странски банки се однесуваат на услугите за одржување на сметките на Народната банка, извршените трансакции со депозитите на Народната банка и други трансакции во девизи и тие зависат од тарифите на странските банки и видот на услугите.

Најголем дел од расходите од провизии се однесуваат на трошоците за услуги од РАМП програмата за управување на девизните средства и трошоците за работи со хартии од вредност коишто Народната банка им ги плаќа на депозитарите и странските банки.

9. Нето нереализирани курсни и ценовни промени

	2015	2014
Нереализирани позитивни курсни разлики	12.189.713	6.634.968
Нереализирани негативни курсни разлики	(9.327.429)	(4.199.401)
Нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од злато	13.461.508	11.879.099
Нереализирани негативни курсни и ценовни промени од злато	(13.849.201)	(10.424.599)
Вкупно	2.474.591	3.890.067

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

10. Нето-приходи од хартии од вредност за тргување

	2015	2014
Реализирани добивки од хартии од вредност за тргување	47.322	34.901
Реализирани загуби од хартии од вредност за тргување	(506.372)	(457.463)
Приходи од камати од хартии од вредност за тргување	1.754.574	1.855.706
Нереализирани позитивни ценовни промени од хартии од вредност за тргување	30.253	65.322
Нереализирани негативни ценовни промени од хартии од вредност за тргување	(1.003.666)	(884.066)
Вкупно	322.111	614.400

Во нето-приходите од хартии од вредност за тргување за 2015 година вклучени се и нето-приходите остварени како резултат од спроведувањето на РАМП⁶ програмата со Светската банка во износ од 16.822 илјади МКД (2014: 7.638 илјади МКД).

11. Приходи од дивиденди

	2015	2014
Приходи од дивиденди од вложувања во БИС	7.503	6.451
Вкупно	7.503	6.451

12. Останати оперативни приходи

	2015	2014
Реализирани позитивни курсни и ценовни разлики, нето	579.823	468.175
Приходи од ројалти надоместок за ковани пари за колекционерски цели	3.673	4.730
Приходи од продажба на ковани пари за колекционерски цели	1.835	1.793
Приходи од продажба на пригодни ковани пари	56	780
Останати приходи	19.560	30.671
Вкупно	604.947	506.149

Реализираните позитивни курсни и ценовни разлики, нето, се врз основа на купопродажба на девизи со домашните банки, купопродажба на злато со странски банки, посредување со странски банки, како и од разликата помеѓу средниот и продажниот курс при продажба на девизи на државните органи за извршување девизни плаќања кон странство.

⁶ Советодавна програма за управување со девизните резерви (Reserve Advisory Management Program).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

13. Расходи за вработените

	2015	2014
Плати и персонален данок	279.752	279.230
Придонеси за пензиско осигурување	69.105	68.593
Задолжителни придонеси	34.553	34.297
Останати трошоци	18.420	11.720
Вкупно	401.830	393.840

Трошоците за плати за високото раководство на банката за 2015 година изнесуваат 13.973 илјади МКД (2014 година: 12.962 илјади МКД) и се вклучени во расходите за вработените.

14. Останати расходи

	2015	2014
Трошоци поврзани со изработка на банкноти и монети	59.677	49.844
Услуги	63.416	70.432
Материјални трошоци	29.857	30.531
Други административни трошоци	20.950	20.271
Трошоци за ковани пари за колекционерски цели	2.937	2.379
Останати расходи	1.262	2.276
Вкупно	178.099	175.733

Трошоците поврзани со изработката на банкноти и монети се однесуваат главно на увезените банкноти, како и на набавените материјали за ковање монети. Печатењето банкноти го вршат домашни или надворешни производители, додека ковањето монети го врши Народната банка. Народната банка применува политика на разграничување на трошоците поврзани со изработката на банкноти и монети во зависност од нивната трајност.

15. Посебна резерва и исправка на вредноста

	Белешка	2015	2014
Ослободена исправка на вредноста на кредити и пласмани	25	(192.395)	-
Ослободена исправка на вредноста за останати побарувања (Ослободени)/Издвоени посебни резерви во врска со судски постапки со правни и физички лица	30	(10.508)	(201)
(Ослободени)/Издвоени исправки за приходи од камата	42	(715)	1.730
Издвоена исправка на вредност - загуба поради оштетување на нетековно средство кое се чува за продажба	30	(2.450)	912
Издвоена исправка на вредност - загуба поради оштетување на нематеријални средства	26	-	5.170
Издвоени останати исправки на вредност	28	1.090	-
	30	-	4
Вкупно		(204.978)	7.615

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

16. Ефективни странски пари

Ефективните странски пари вклучуваат готовина и чекови во странска валута коишто се чуваат во трезорот на Народната банка. Ефективните странски пари се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричните текови (белешка 45).

17. Депозити во странска валута

	2015	2014
Девизни депозити по видување	7.855.991	4.249.725
Девизни средства кај Светската банка - РАМП	895	241
Орочени девизни депозити	5.744.097	2.350.053
Орочени девизни депозити кај Светската банка - РАМП	201.653	-
Вклучено во парите и паричните еквиваленти (белешка 45)	13.802.636	6.600.019
Орочени девизни депозити над 90 дена	3.388.064	10.079.805
Вкупно	17.190.700	16.679.824

Депозитите носат камата по каматни стапки на годишно ниво, коишто зависат од валутата на депозитот и за соодветните вложувања изнесуваат:

Вид на каматната стапка	31 декември 2015	31 декември 2014
- депозити преку ноќ во САД-долари	0,1%	0,04%
- депозити преку ноќ во САД-долари - РАМП	0,18%	-
- евро-депозити преку ноќ	-0,19%	-0,004%
- орочени депозити во САД-долари	0,27%	0,12%
- орочени евро-депозити	0,08%	0,08%

Депозити во странска валута според видот на субјектот

	2015	2014
Централни банки	7.760.304	4.099.303
Странски деловни банки	9.429.713	12.579.834
Меѓународни финансиски институции	683	687
Вкупно	17.190.700	16.679.824

Депозити во странска валута според географската локација

	2015	2014
Европа	15.773.313	14.593.521
Америка	1.406.349	2.076.008
Друго	11.038	10.295
Вкупно	17.190.700	16.679.824

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

18. Странски хартии од вредност

Народната банка има вложувања во странски должнички хартии од вредност и странски сопственички хартии од вредност. Вложувањата во странски должнички хартии од вредност се класификувани како хартии од вредност за тргување и хартии од вредност коишто се чуваат до достасување.

	2015	2014
Хартии од вредност за тргување	86.821.261	89.143.986
Странски должнички хартии од вредност	77.577.745	79.914.928
Странски должнички хартии од вредност - РАМП	9.243.516	9.229.058
Хартии од вредност коишто се чуваат до достасување	21.515.244	30.360.416
Странски должнички хартии од вредност коишто се чуваат до достасување	21.515.244	30.360.416
Хартии од вредност расположливи за продажба	41.989	39.373
Сопственички некотирани странски хартии од вредност	41.989	39.373
Вкупно	108.378.494	119.543.775
Тековни	104.592.696	98.999.777
Нетековни	3.785.798	20.543.998

Портфолиото на хартиите од вредност за тргување го сочинуваат висококвалитетни должнички хартии од вредност. Вложувањата во хартии од вредност за тргување се усогласуваат со објективната вредност секојдневно и носат фиксни и варијабилни купонски камати со стапка помеѓу 0,125% и 8,75% годишно (2014 година: помеѓу 0,25% и 8% годишно). Странските хартии од вредност за тргување вклучуваат пресметана камата во износ од 608.890 илјади МКД (2014 година: 904.849 илјади МКД).

Во јуни 2014 година, Народната банка пристапи кон програмата РАМП, со цел управување на дел од портфолиото на девизните резерви од страна на Светската банка. Вложувањата во хартии од вредност за тргување кои се дел од РАМП програмата, носат фиксни и варијабилни купонски камати со стапка помеѓу 0,074% до 5% годишно (2014 година: помеѓу 0,05% до 4% годишно). Странските хартии од вредност за тргување, дел од РАМП програмата, вклучуваат пресметана камата во износ од 32.444 илјади МКД (2014 година: 93.172 илјади МКД).

Хартиите од вредност за кои е изразена намера дека се чуваат до достасување носат фиксни приходи со каматна стапка помеѓу 0,5% и 5,5% годишно (2014 година: со каматна стапка помеѓу 0,25% и 5,5% годишно). Странските хартии од вредност коишто се чуваат до достасување вклучуваат пресметана камата во износ од 197.904 илјади МКД (2014 година: 263.393 илјади МКД).

Сопственичките хартии од вредност се состојат од обични акции од Банката за меѓународни порамнувања (во понатамошниот текст БИС), чијашто номинална вредност изнесува 5.000 СПВ по акција (платливи 25% од нивната номинална вредност). Акциите од БИС претставуваат сопственички инструменти коишто не котираат на пазарот и чијашто објективна вредност не

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

18. Странски хартии од вредност (продолжува)

може да биде реално утврдена и поради тоа се прикажуваат по набавната вредност.

19. Злато

	2015	2014
Златни депозити по видување	1.079.071	1.075.170
Орочени златни депозити	12.008.432	12.175.080
Злато во трезорот на Народната банка	24.163	24.466
Вкупно	13.111.666	13.274.716
Тековни	13.111.666	13.274.716

Вкупните златни резерви на Народната банка, заклучно со 31 декември 2015 година, изнесуваат 218.850,7544 унци (2014 година: 218.655,923 унци) со објективна вредност од 1.062,25 САД-долари (59.884 МКД) за унца (2014 година: 1.199,25 САД-долари или 60.635 МКД за унца). Каматните стапки на орочените златни депозити во 2015 се движеа во интервал од 0,07% до 0,605% годишно за златните депозити засновани врз цената на златото во САД-долари (2014 година: со каматна стапка помеѓу 0,10% и 0,47% на годишно ниво). На 31 декември 2015 година орочените златни депозити ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 6.071 илјади МКД (2014 година: 16.611 илјади МКД).

20. Специјални права на влечење

Народната банка има тековна сметка кај ММФ деноминирана во специјални права на влечење (СПВ), којашто се употребува за обработка и порамнување на сите трансакции со ММФ. Оваа тековна сметка носи камата во висина на таканаречената базична стапка на ММФ. Во текот на 2015 година, базичната стапка се движеше помеѓу 0,05% до 0,55% годишно (2014 година: помеѓу 0,03% до 0,13% годишно). Специјалните права на влечење се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричните текови (белешка 45).

21. Побарувања од државата за односите со ММФ

	2015	2014
Побарување поврзано со општата и специјалната нето кумулативна алокација	4.471.430	4.192.823
Побарување поврзано со обврската врз основа на алокацијата на СПВ	654.541	613.758
Побарувања од државата - кредитна линија за претпазливост	-	9.038.119
Вкупно	5.125.971	13.844.700
Тековни	5.125.971	12.040.865
Нетековни	-	1.803.835

21. Побарувања од државата за односите со ММФ (продолжува)

Побарувањето поврзано со општата и специјалната нето кумулативна алокација, се однесува на средствата, коишто согласно со Законот за регулирање на обврските на Република Македонија кон ММФ врз основа на користење средства од општата и специјалната нето кумулативна алокација на СПВ, се одобрени со резолуција на Одборот на гувернери на ММФ (белешка 39а), и ѝ се дадени на користење на Република Македонија.

Побарувањето се однесува на алокацијата на СПВ кај ММФ којашто произлегува од кореспондентната обврска за македонскиот дел на обврската кон ММФ за СПВ, во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во ММФ (белешка 39а).

Побарувањето од државата врз основа на средства повлечени од кредитната линија за претпазливост од ММФ, се во име и за сметка на државата и се однесуваат на средствата повлечени од кредитната линија од ММФ во март 2011 година. Во февруари 2015 година, Министерството за финансии изврши предвремена отплата на кредитната линија за претпазливост од ММФ (белешка 39б).

22. Хартии од вредност на државата

	2015	2014
Хартии од вредност коишто се чуваат до достасување		
Обврзница за селективни кредити	911.674	883.994
Вкупно	911.674	883.994
Нетековни	911.674	883.994

Обврзницата за селективни кредити којашто се чува до достасување претставува хартија од вредност издадена во име и за сметка на Република Македонија, врз основа на одредбите на Законот за реконструкција и санација на дел од банките во Република Македонија од 1995 година.

Обврзницата за селективните кредити достасува за плаќање во април 2020 година. Номиналната вредност на обврзницата е 1.039.318 илјади МКД и обврзницата не носи камата. Оваа обврзница е вреднувана по објективната вредност на средствата со кои е стекната таа и се амортизира до датумот на достасување на обврзницата.

23. Членство кај ММФ

Во согласност со Статутот на ММФ, којшто е ратификуван од Собранието на Република Македонија, како и во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во Меѓународниот монетарен фонд, Народната банка делува како фискален агент на Република Македонија и истовремено настапува како депозитар на ММФ во Република Македонија. Во тоа својство, Народната банка води евиденција на квотата на Република

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

23. Членство кај ММФ (продолжува)

Македонија за членството во ММФ, како и на сметката бр. 1 и сметката бр. 2. На крајот на 2015 година квотата на Република Македонија за членство во ММФ изнесува 5.408.482 илјади МКД, сметката бр. 1 изнесува 13.555 илјади МКД и сметката бр. 2 изнесува 160 илјади МКД (2014 година: 4.751.281 илјади МКД, 11.908 илјади МКД и 140 илјади МКД, соодветно, за трите позиции, белешка 39в). Промените се резултат на извршеното вреднување на овие позиции со курс на СПВ од 30 април според финансиската година на ММФ.

24. Кредити дадени на банките

	2015	2014
Долгорочни кредити од конверзијата на селективните кредити во 1996 година	15.912	15.912
Вкупно	15.912	15.912
Нетековни	15.912	15.912

Побарувањата врз основа на долгорочни кредити се настанати со реструктурирање на таканаречените селективни кредити на Народната банка коишто се користеле за рефинансирање главно на земјоделските кредити на банките во поранешна Југославија. Кредитите конвертирани во 1996 година достасуваат на 31 март 2020 година и носат годишна камата од 1,5%, којашто достасува за плаќање полугодишно.

25. Други побарувања

	2015	2014
Побарување од банка во стечај	756.268	1.009.960
Достасани аукциски депозити	8.268	8.268
Вкупно	764.536	1.018.228
Исправка на вредноста	(764.536)	(1.018.228)
Вкупно	-	-

Во јануари 2004 година, Народната банка исплати 1.018.258 илјади МКД кон странски банки врз основа на гаранции за позајмувања на една македонска банка од странски банки, дадени врз основа на Одлуката за критериумите и условите за употреба на дел од девизните резерви врз основа на гаранции за позајмувања на македонски банки од странски банки, којашто престана да важи од март 2003 година. Народната банка создаде побарување од домашната банка. Врз банката беше покрената стечајна постапка во текот на март 2004 година. Народната банка имаше побарувања врз основа на дадени гаранции од банката во стечај на износ од 1.034.569 илјади МКД. Народната банка целосно изврши исправка на вредноста на побарувањата од банката во стечај. Во периодот од 2010 до 2013 година Народната банка наплати дел од

25. Други побарувања (продолжува)

побарувањата во вкупен износ од 24.609 илјади МКД, од стечајната маса на еден должник на домашната банка во стечај. Во текот на 2015 година, Народната банка наплати дел од побарувањата во износ од 192.395 илјади МКД и презеде средства врз основа на ненаплатени побарувања (дел од градежен објект и дел од опрема) во износ од 61.297 илјади МКД (белешка 31).

Достасаните ненаплатени побарувања од банките се однесуваат на аукциските депозити на една банка коишто не беа вратени на време. Во 1999 година започна стечајна постапка против оваа банка којашто сè уште е во тек. Народната банка во целост ги резервира побарувањата од банката во стечај. Во февруари 2013 година, Народната банка наплати дел од побарувањето во износ од 1.000 илјади МКД од банката во стечај.

26. Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување

Нетековните средства коишто се чуваат за продажба се однесуваат на недвижност - градежен објект во сопственост на Народната банка, кој согласно со донесена одлука за продажба од Советот на Народната банка е прекласификуван од категорија „Недвижности и опрема“ во категорија „Нетековни средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување“, во јануари 2014 година. На 31 декември 2015 година состојбата на ова средство изнесува 113.431 илјада МКД (2014 година: 113.431 илјада МКД).

Објективната вредност на нетековното средство чувано за продажба е утврдена врз основа на три проценки на пазарната вредност, направени од надворешни овластени проценители во моментот на прекласификација на средството. Проценките на пазарната вредност се извршени врз основа на Методологијата за проценка на пазарна вредност на недвижен имот во Република Македонија. Вака утврдената пазарна вредност може да се класифицира во хиерархија на објективна вредност Ниво 2 - техники за вреднување со користење влезни информации (инпути) коишто можат да се следат.

Разликата помеѓу проценетата објективна вредност и сметководствената вредност во моментот на прекласификација на средството како нетековно средство кое се чува за продажба, во износ од 5.170 илјади МКД е евидентирана како оштетување на средството (белешка 15).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

27. Недвижности и опрема

	Земјиште и згради	Мебел, опрема и возила	Уметнички дела	Струч на литер атура	Инвест иции во тек	Вкупно средства за деловни цели	Средства за рекреативни цели	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2014								
Набавна вредност	951.541	531.393	64.219	-	14.197	1.561.350	34.216	1.595.566
Акумулирана депрецијација	(314.105)	(415.839)	-	-	-	(729.944)	(17.573)	(747.517)
Состојба на 1 јануари 2014, сегашна вредност								
	637.436	115.554	64.219	-	14.197	831.406	16.643	848.049
Зголемувања на средствата во текот на годината	509	19.168	-	327	577	20.581	-	20.581
Намалување на средства								
- набавна вредност	(147.057)	(7.181)	-	-	-	(154.238)	(65)	(154.303)
- акумулирана депрецијација	28.456	7.164	-	-	-	35.620	65	35.685
Трансфери	-	-	-	-	(47)	(47)	-	(47)
Трансфери								
- набавна вредност	-	(15.798)	-	-	-	(15.798)	-	(15.798)
- акумулирана депрецијација	-	15.798	-	-	-	15.798	-	15.798
Депрецијација за годината	(28.329)	(30.521)	-	-	-	(58.850)	(647)	(59.497)
Состојба на 31 декември 2014								
	491.015	104.184	64.219	327	14.727	674.472	15.996	690.468
Состојба на 31 декември 2014								
Набавна вредност	804.993	527.582	64.219	327	14.727	1.411.848	34.151	1.445.999
Акумулирана депрецијација	(313.978)	(423.398)	-	-	-	(737.376)	(18.155)	(755.531)
Сегашна вредност								
	491.015	104.184	64.219	327	14.727	674.472	15.996	690.468

Во јануари 2014 година, Советот на Народната банка донесе одлука за продажба на деловен простор, којшто на датумот на донесување на одлуката имаше нето сегашна вредност од 118.601 илјади МКД. Ова средство е прекласификувано како нетековно средство коешто се чува за продажба (белешка 26).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

27. Недвижности и опрема (продолжува)

	Земјиште и згради	Мебел, опрема и возила	Уметнички дела	Струч на литература	Инвестиции во тек	Вкупно средства за деловни цели	Средства за рекреативни цели	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2015								
Набавна вредност	804.993	527.582	64.219	327	14.727	1.411.848	34.151	1.445.999
Акумулирана депрецијација	(313.978)	(423.398)	-	-	-	(737.376)	(18.155)	(755.531)
Состојба на 1 јануари 2015, сегашна вредност								
491.015 104.184 64.219 327 14.727 674.472 15.996 690.468								
Зголемувања на средствата во текот на годината								
- набавна вредност	1.120	10.655	-	379	123.282	135.436	65	135.501
- акумулирана депрецијација		(101)				(101)	(65)	(166)
Намалување на средства								
- набавна вредност	-	(19.039)	-	-	-	(19.039)	-	(19.039)
- акумулирана депрецијација	-	18.993	-	-	-	18.993	-	18.993
Трансфери								
- набавна вредност	49	87	-	51	(100)	87	(87)	-
- акумулирана депрецијација	-	(87)	-	-	-	(87)	87	-
Депрецијација за годината	(28.172)	(29.546)	-	-	-	(57.718)	(646)	(58.364)
Состојба на 31 декември 2015								
464.012 85.146 64.219 757 137.909 752.043 15.350 767.393								
Состојба на 31 декември 2015								
Набавна вредност	806.162	519.285	64.219	757	137.909	1.528.332	34.129	1.562.461
Акумулирана депрецијација	(342.150)	(434.139)	-	-	-	(776.289)	(18.779)	(795.068)
Сегашна вредност								
464.012 85.146 64.219 757 137.909 752.043 15.350 767.393								

Основните средства за рекреативни цели вклучуваат две згради и други основни средства во рамките на тие згради. Како дел од реформите на платниот систем, во 2001 година Народната банка ја презеде функцијата за снабдување со готовина од поранешниот Завод за платен промет (ЗПП), како и дел од зградите, опремата и мебелот на ЗПП поврзани со таа функција во десет града во Македонија. Овие основни средства беа префрлени во владение на Народната банка и во моментот Народната банка ги користи и ги одржува. Народната банка има направено капитални подобрувања коишто се прикажани во горната табела како дел од инвестициите во тек. Бидејќи надлежните органи сè уште немаат донесено конечна одлука за распределба на имотот од ЗПП, Народната банка сè уште не е правен титулар на овој имот.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

27. Недвижности и опрема (продолжува)

Од истите причини, не е извршена процена на вредноста на овој имот и тие не се евидентирани во финансиските извештаи на Народната банка.

Со состојба на 31 декември 2015 и 2014 година, Народната банка нема оптоварувања врз недвижностите и опремата.

28. Нематеријални средства

	2015	2014
Состојба на 1 јануари		
Набавна вредност	209.556	181.083
Инвестиции во тек	6.578	6.578
Акумулирана амортизација	(176.794)	(164.964)
Сегашна вредност	39.340	22.697
Зголемувања на средствата во текот на годината		
- набавна вредност	5.740	32.636
- акумулирана амортизација	(2.593)	-
Амортизација за годината	(15.015)	(15.993)
Инвестиции во тек	67	-
Оштетување на инвестиции во тек - нематеријални средства	(1.090)	-
Трансфери од недвижности и опрема		
- набавна вредност	-	15.798
- акумулирана амортизација	-	(15.798)
Намалување на средства (расходување)		
- набавна вредност	(19.974)	(19.961)
- акумулирана амортизација	19.974	19.961
Состојба на 31 декември	26.449	39.340
Состојба на 31 декември		
Набавна вредност	195.322	209.556
Инвестиции во тек	5.555	6.578
Акумулирана амортизација	(174.428)	(176.794)
Сегашна вредност	26.449	39.340

29. Ковани пари од благородни метали

Кованите пари од благородни метали ги вклучуваат пригодните ковани пари и кованите пари за колекционерски цели.

Пригодните ковани пари се златници и сребреници коишто врз основа на одлука на Владата на Република Македонија се произведени за да се одбележат јубилеи значајни за државата. На 31 декември 2015 година, Народната банка располагаше со вкупно 6.838 златници и 27 сребреници

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

29. Ковани пари од благородни метали (продолжува)

(2014 година: 6.841 златници и 29 сребреници). Пригодните ковани пари во трезорот на Народната банка се наменети за продажба.

Согласно со Законот за Народната банка, од јуни 2014 година Народната банка започна со активноста продажба на ковани пари за колекционерски цели, кои се истовремено и средство за плаќање. Народната банка ги набавува кованите пари за колекционерски цели од добавувач којшто го организира нивното дизајнирање, ковање, промоција, продажба и дистрибуција.

Народната банка набавува количина од изданието на ковани пари за колекционерски цели за продажба и дистрибуција на територија на Република Македонија. На 31 декември 2015 година, Народната банка располагаше со залиха од 671 парче ковани пари за колекционерски цели (2014: 36 парчиња).

30. Побарувања од работењето

Побарувањата од работењето ги сочинуваат побарувања врз основа на надоместоци и провизии за извршени услуги од страна на Народната банка, побарувања за одржувањето на комплексот банки и останати побарувања:

	2015	2014
Провизии	26.596	27.078
Побарувања за одржување на комплексот банки	1.712	5.022
Побарувања од даноци и придонеси	-	106
Останати побарувања	405.355	418.310
Исправка на вредноста на останатите побарувања	(405.355)	(418.310)
Вкупно	28.308	32.206

Движењето на исправката на вредноста на останатите побарувања е прикажано во продолжение:

	2015	2014
Состојба на 1 јануари	418.310	418.006
Ослободување на исправката на вредноста на побарувања од работењето (белешка 15) (Ослободување)/Зголемување на останати исправки на вредност за приходи од камата (белешка 15)	(10.508)	(201)
Зголемување на останатите исправки на вредноста (белешка 15)	(2.450)	912
Зголемување/Отпис на сомнителните и спорните побарувања	-	4
	3	(411)
Состојба на 31 декември	405.355	418.310

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

31. Останати средства

	2015	2014
Канцелариски и други материјали	60.722	43.285
Пресметани трошоци за печатење пари	133.081	72.345
Останати пресметани трошоци	4.366	4.539
Останати средства	620	9.400
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (белешка 25)	61.297	-
Оштетување на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (белешка 25)	(61.297)	-
Вкупно	198.789	129.569
Тековни	138.067	86.284
Нетековни	60.722	43.285

32. Готови пари во оптек

Готовите пари во оптек изнесуваат:

МКД	Номинална вредност	2015		2014	
		Парчиња	Вредност во илјади МКД	Парчиња	Вредност во илјади МКД
Готови пари во оптек					
Банкноти	10	27.340.268	273.403	29.211.407	292.114
Банкноти	50	3.769.383	188.469	4.883.594	244.180
Банкноти	100	14.458.996	1.445.900	13.395.647	1.339.565
Банкноти	500	10.317.469	5.158.734	7.919.080	3.959.540
Банкноти	1000	23.644.134	23.644.134	21.252.368	21.252.368
Банкноти	5000	60.886	304.430	54.118	270.590
Монети	0,5	3.941.198	1.971	3.938.032	1.969
Монети	1	88.645.335	88.645	84.387.153	84.387
Монети	2	57.315.423	114.631	53.870.750	107.741
Монети	5	33.542.323	167.712	31.936.528	159.683
Монети	10	25.962.756	259.628	19.817.750	198.177
Монети	50	6.007.988	300.399	3.395.490	169.774
Готови пари во оптек - ковани пари за колекционерски цели					
Монети	10	45.233	452	30.665	307
Монети	100	22.152	2.215	6.449	645
Монети	1000	239	239	229	229
Вкупно готови пари во оптек			31.950.962		28.081.269

33. Депозити на банки

	2015	2014
Депозити на банките во МКД	16.506.620	20.711.620
Расположливи депозити на банките во МКД кај Народната банка	8.921.222	10.156.272
Вкупно	25.427.842	30.867.892
Тековни	25.427.842	30.867.892

33. Депозити на банки (продолжува)

Обврските врз основа на депозитите кон банките во МКД ги одразуваат состојбите на сметките на банките кај Народната банка за порамнување на платните трансакции. Средствата на сметките на банките се вклучуваат во исполнувањето задолжителна резерва во денари на банките.

Од април 2012 година, домашните банки и филијалите на странски банки имаат право на пласирање средства во депозити кај Народната банка. Роковите на достасување на депозитите се еден работен ден (преку ноќ) и седум дена, без можност за предвремено повлекување, делумно или целосно.

Каматната стапка на расположливите депозити преку ноќ изнесуваше 0,50% на годишно ниво во јануари и февруари 2015 година, додека во периодот од март до декември 2015 година изнесуваше 0,25% на годишно ниво (2014 година: во периодот од јануари до септември 2014 година изнесуваше 0,75%, додека во периодот од октомври до декември изнесуваше 0,50% на годишно ниво). Каматната стапка на расположливите депозити до седум дена изнесуваше 1% на годишно ниво во јануари и февруари 2015 година, додека во периодот од март до декември 2015 година изнесуваше 0,50% на годишно ниво (2014 година: 1,50% во јануари, во периодот од февруари до септември 1,25% и во периодот од октомври до декември 1% на годишно ниво).

34. Задолжителна резерва на банките во девизи и задолжителна резерва на штедилниците во денари

	2015	2014
Задолжителна резерва на банките во девизи	13.259.751	12.580.753
Задолжителна резерва на штедилниците во МКД	21.006	22.733
Вкупно	13.280.757	12.603.486
Тековни	13.280.757	12.603.486

Согласно со регулативата, банките имаат обврска за исполнување задолжителна резерва во денари и во девизи.

До јануари 2014 година, Народната банка плаќаше надомест по стапка од 1% на годишно ниво на задолжителната резерва во денари на просечно издвоените средства на сметката на банката во текот на периодот на исполнување и надомест на задолжителната резерва во девизи по стапка од 0,1% на годишно ниво.

Согласно со регулативата, штедилниците имаат обврска за задолжителна резерва во денари. Обврската за задолжителна резерва на штедилниците се исполнува на фиксно ниво. Народната банка плаќаше надомест на задолжителната резерва на штедилниците по стапка на надомест на задолжителната резерва во денари на банките до јануари 2014 година.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

35. Благајнички записи на Народната банка

Во текот на 2015 година, на аукциите на благајнички записи се применуваше тендер со ограничен износ и фиксна каматна стапка од 3,25% на годишно ниво (2014 година: на аукциите на благајнички записи се применуваше тендер со ограничен износ и фиксна каматна стапка од 3,25% на годишно ниво). На 31 декември 2015 година пресметаната камата на благајничките записи на Народната банка изнесува 33.845 илјади МКД (2014 година: 48.165 илјади МКД).

36. Денарски депозити на државата

Народната банка врши депозитни работи за државата и за органите на државната управа, согласно со Законот за Народната банка.

	2015	2014
Единствена трезорска сметка	10.623.201	9.464.634
Останати денарски депозити	721.046	700.438
Вкупно	11.344.247	10.165.072
Тековни	11.344.247	10.165.072

Во текот на 2015 година, Народната банка плаќаше камата на депозитите на државата по каматна стапка од 1% на годишно ниво (2014 година: 1% на годишно ниво). Депозитите на државата ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 9.229 илјади МКД (2014 година: 5.942 илјади МКД).

37. Девизни депозити на државата

Согласно со Законот за Народната банка и Законот за девизно работење, Народната банка е агент на државата за вршење платен промет со странство. Органите на централната државна власт и дел од јавните фондови ги депонираат своите девизни приливи на девизни сметки кај Народната банка, под услов Министерството за финансии формално да им одобри да отворат ваква сметка. На 31 декември 2015 година овие депозити изнесуваат 17.392.904 илјади МКД (2014 година: 28.883.207 илјади МКД). Во 2015 година, Народната банка плаќаше камата на девизните депозити на државата по каматна стапка од 0,7% на годишно ниво (2014 година: 0,7% на годишно ниво).

38. Ограничени депозити

Ограничените депозити главно вклучуваат девизни средства на депонентите (државата) коишто чекаат извршување дознака во странство и средства на депонентите (државата) коишто претставуваат покрите од 100% за акредитив што е отворен за нивна сметка од страна на Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити. Состојбата на овие средства на 31 декември 2015 година изнесува 386.317 илјади МКД (2014: 932.544 илјади МКД).

39. Обврски кон ММФ

Обврските кон ММФ ги сочинуваат обврските врз основа на нето кумулативната алокација, обврските врз основа на кредити и обврските врз основа на членство и депозити на ММФ.

а) Обврски врз основа на алокација на СПВ - во име и за сметка на државата

Со одлука на Извршниот одбор на ММФ од 14 декември 1992 година, Република Македонија наследи 5,4% од обврската во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во ММФ по нето - алокацијата на СПВ од поранешна Југославија, во износ од 8.378.694 СПВ.

Со одлука на Извршниот одбор на ММФ од 7 август 2009 година, Република Македонија доби општа нето кумулативна алокација на СПВ во износ од 51.076.245 СПВ. Со стапувањето во сила на четвртиот амандман на Статутот на ММФ на 10 август 2009 година, а врз основа на одлука донесена од Извршниот одбор на ММФ од 1997 година, Република Македонија доби специјална нето кумулативна алокација на СПВ во износ од 6.161.937 СПВ.

Вкупната обврска на Република Македонија за алокацијата на СПВ на крајот на 2015 година изнесува 65.616.876 СПВ (2014 година: 65.616.876 СПВ). Според Статутот на ММФ, обврската за алокацијата на СПВ достасува за наплата само во случај и во износ на откажаната алокација на СПВ, за што е потребна одлука од Советот на гувернери на ММФ, со мнозинство гласови од 85%, или во случај на укинување на учеството во Одделот на СПВ во рамките на ММФ.

Народната банка плаќа камата на вкупниот износ на обврската врз основа на алокација на СПВ (65.616.876 СПВ), пресметана по основната каматна стапка на ММФ. Народната банка ја рефундира исплатената камата на обврската врз основа на алокација на СПВ наследена од поранешна Југославија (8.378.694 СПВ), од Буџетот на Република Македонија.

Согласно со договорот склучен помеѓу Народната банка и Министерство за финансии на Република Македонија (види белешка 21), Народната банка ги рефундира и средствата за исплатената камата на обврската врз основа на општата и специјалната алокација на СПВ, од Буџетот на Република Македонија.

б) Обврски врз основа на користени кредити од ММФ во име и за сметка на државата.

Во јануари 2011 година, ММФ одобри кредитна линија за претпазливост во износ од 413.400.000 СПВ или 600% од квотата на Република Македонија за членство кај ММФ, за поддршка на Буџетот на Република Македонија. Во март 2011 година, Министерството за финансии повлече 197.000.000 СПВ од одобрената кредитна линија за претпазливост. Министерството за финансии ги отплати главниците од кредитната линија за претпазливост кои достасуваа во текот на 2014 година во износ од 73.875.000 СПВ. Во февруари 2015

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

39. Обврски кон ММФ (продолжува)

година, Министерството за финансии ги отплати преостанатите главници од кредитната линија за претпазливост во износ од 123.125.000 СПВ, со што изврши предвремена отплата на кредитната линија (белешка 21).

в) Обврски врз основа на членство и депозити (белешка 23):

	2015	2014
Обврски врз основа на издадена меница за членство кај ММФ	5.408.482	4.751.281
Обврски врз основа на сметката 1	13.555	11.908
Обврски врз основа на сметката 2	160	140
Вкупно	5.422.197	4.763.329
Тековни	5.422.197	4.763.329

40. Останати депозити

	2015	2014
Обврски врз основа на денарски депозити кон други домашни субјекти	154.808	628.847
Обврски врз основа на денарски депозити кон меѓународни финансиски институции	16.256	12.246
Вкупно	171.064	641.093
Тековни	171.064	641.093

Обврските врз основа на денарски депозити кон други домашни субјекти ги сочинуваат: клиентските сметки на брокерските друштва, сметката на Централниот депозитар за хартии од вредност и сметката на Фондот за осигурување депозити. Клиентските сметки на брокерските друштва и сметката на Централниот депозитар за хартии од вредност служат за порамнување трансакции за работи со хартии од вредност. Народната банка не плаќа камата на овие депозити. Сметката на Фондот за осигурување на депозити, согласно со Законот за осигурување на штедни влогови, се држи кај Народната банка. Народната банка плаќа камата на сметката на Фондот за осигурување на депозити од 0,2% на годишно ниво (2014 година: 0,5% на годишно ниво).

Сметките на меѓународните финансиски институции се депонирани кај Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

41. Други обврски

Обврските се анализирани на следниов начин:

	2015	2014
Обврски произлезени од стечајот на БНТ	145.027	145.193
Обврски врз основа на распределена добивка	64.997	53.220
Обврски врз основа на наплатени анuitети од продадени општествени станови	2.189	5.990
Обврски врз основа на даноци	1.380	1.209
Други обврски	34.349	25.756
Вкупно	247.942	231.368

Обврските произлезени од стечајот на Банката за надворешна трговија (БНТ) се однесуваат на наследените обврски на Народната банка врз основа на штедни влогови на граѓани затечени во моментот кога беше објавен стечајот на Банката во 1995 година, во висина од 292.442 илјади МКД. За намиравање на овие обврски, од стечајната маса на БНТ, на Народната банка ѝ беа обезбедени недвижности коишто таа веднаш, без надомест, ѝ ги отстапи на Владата на Република Македонија.

Обврските врз основа на распределена добивка се однесуваат на распределената добивка кон Буџетот на Република Македонија, а во согласност со одредбите на Законот за Народната банка. Распределбата на нето-добивката ја одобрува Советот на Народната банка (белешка 1).

Обврските врз основа на наплатени анuitети од продадени општествени станови претставуваат обврски кон Буџетот на Република Македонија за неисплатена денарска противвредност на девизни приливи врз основа на наплатени редовни анuitети од продадени општествени станови на физички лица. Уплатите од физичките лица ги примаат деловните банки и ги пренесуваат на посебна девизна сметка на Буџетот на Република Македонија кај Народната банка. Овие уплатени девизни средства се акумулираат на посебна сметка во Народната банка и нивната денарска противвредност се пренесува на Буџетот на Република Македонија, еднаш неделно.

42. Посебна резерва

	2015	2014
Посебна резерва за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со правни и физички лица	-	1.730
Вкупно	-	1.730

Посебните резерви за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови се однесуваат на износот на главницата и каматата за кои Народната банка очекува дека можеби ќе мора да им ги исплати на правните и физичките лица коишто имаат поднесено тужба против Народната банка (види белешка 15).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

42. Посебна резерва (продолжува)

Во текот на 2015 година Народната банка изврши ослободување и отпис на посебните резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови за физички и правни лица.

Движењето на посебните резерви за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови е прикажано во продолжение:

	2015	2014
Состојба на 1 јануари	1.730	-
(Ослободување)/Издвојување на посебните резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со правни и физички лица (белешка 15)	(715)	1.730
Намалување на посебните резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со правни лица	(1.015)	-
Состојба на 31 декември	-	1.730

43. Останати обврски

	2015	2014
Депонирани средства врз основа на одземена ефективна и депонирани емства	529.898	518.115
Противставка на пригодните ковани пари	105.800	103.948
Обврски кон добавувачите и други обврски	17.138	18.781
Одложени приходи	4.658	4.979
Вкупно	657.494	645.823

Обврските врз основа на депонирани средства врз основа на одземени ефективни средства и депонирани емства се однесуваат на депонираните девизни средства коишто надлежните државни органи ги одзеле од правни и физички лица како задолжителна мерка и против кои покренале тужби кај надлежните судови. Во зависност од судското решение, овие девизи му се враќаат на лицето од кое се одземени, или во денарска противвредност се исплатуваат во Буџетот на Република Македонија. Народната банка не плаќа камата на овие средства.

Противставката на пригодните ковани пари е резултат на сметководствената политика во однос на пригодните ковани пари (како што е објаснето во белешката 2М и белешката 29).

44. Капитал и резерви*Капитал*

Капиталот на Народната банка е дефиниран со Законот за Народната банка и на 31 декември 2015 година тој изнесува 1.289.789 илјади МКД (2014 година: 1.289.789 илјади МКД).

Општи и специјални резерви

Во согласност со одредбите на Законот за Народна банка, по издвојувањето на нереализираните приходи во ревалоризациони резерви⁷, 70% од финансискиот резултат за распределба се распределуваат во општите резерви сè додека не се постигне нивото на примарниот капитал на Народната банка. По достигнувањето на примарниот капитал, 15% од остатокот на добивката се распределуваат во општите резерви, а остатокот се распоредува во Буџетот на Република Македонија. Во случај на отворена сметка за специјални резерви⁸, финансискиот резултат за распределба може да се распредели, така што, најмногу 70% може да се пренесат на сметката за специјални резерви до достигнување на износот утврден од Советот на Народната банка за покривање на трошоците за однапред предвидените намени, а 70% од остатокот да се распредели во општите резерви до достигнување на нивото на основниот капитал, односно 15% по достигнување на нивото на основниот капитал. Општите резерви се користат за покривање на општите ризици од работењето на Народната банка. Во 2015 година Народната банка отвори сметка за специјални резерви за покривање трошоци за однапред планирани намени, со специјална намена поврзани со изградбата на новиот деловен објект. На 31 декември на сметката за специјални резерви се издвоија средства од позитивниот финансиски резултат за распределба за 2015 година, во износ од 270.544 илјади МКД. На 31 декември 2015 година, општите резерви се зголемија за позитивниот резултат за распределба од 2015 година, во износ од 50.950 илјади МКД.

Ревалоризациони резерви

	2015	2014
Ревалоризациони резерви од нереализирани курсни и ценовни промени		
- Ревалоризациони резерви од курсни разлики	6.815.284	3.953.000
- Ревалоризациони резерви од ценовни и курсни промени на златото	5.900.767	6.795.260
- Ревалоризациони резерви од ценовни промени на хартиите од вредност за тргување	57.654	66.917
Вкупно	12.773.705	10.815.177

Ревалоризационите резерви претставуваат акумулирани нето нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од периодичните курсни и ценовни ревалоризации на девизните средства и обврски, коишто се користат како резерва

⁷ Дефинирани како сметки на ревалоризациони резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

⁸ Дефинирани како сметки за специјални резерви во Законот за Народната банка на Република Македонија.

44. Капитал и резерви (продолжува)

Ревалоризациони резерви (продолжува)

против можните идни негативни трендови во движењето на курсните и ценовните промени соодветно.

Ревалоризационата резерва од курсни разлики од девизните средства и обврски во 2015 година е зголемена во износ од 2.862.284 илјади МКД (2014 година: зголемена поради распределба на нето нереализирани позитивни курсни разлики во износ од 2.435.567 илјади МКД).

Ревалоризационата резерва од ценовни и курсни промени на златото во 2015 година е намалена во износ од 894.493 илјади МКД од коишто:

- 387.693 илјади МКД како резултат на покривање на нереализираните нето негативни ценовни и курсни разлики на златото (2014 година: зголемена како резултат на распределба на нереализираните нето позитивни ценовни и курсни разлики на златото во износ од 1.454.500 илјади МКД) и
- 506.800 илјади МКД како резултат на реализирани курсни и ценовни промени од трансакции со злато во 2015 година, коишто беа додадени на финансискиот резултат за распределба за тековната 2015 година (2014 година: 520.770 илјади МКД).

Ревалоризационата резерва од ценовни промени на хартиите од вредност за тргување во 2015 година е намалена на нето основа во износ од 9.263 илјади МКД, од коишто:

- Зголемување од 30.253 илјади МКД како резултат на распределба на нето нереализираните позитивни ценовни промени на хартиите од вредност за тргување по принципот „хартија по хартија“ (2014 година: зголемена поради распределба на нето нереализираните позитивни ценовни промени на хартиите од вредност за тргување по принципот „хартија по хартија“ во износ од 65.012 илјади МКД);;
- Намалување од 36.937 илјади МКД како резултат на реализирани ценовни промени од хартиите од вредност, коишто беа додадени на финансискиот резултат за распределба за тековната 2015 година (2014 година: 6.932 илјади МКД); и
- Намалување од 2.579 илјади МКД како резултат на покривање на негативните нереализирани ценовни промени на хартиите од вредност.

На 31 декември 2015 година, ревалоризационата резерва на уметничките дела изнесува 1.777 илјади МКД (2014 година: 1.777 илјади МКД).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2015
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

45. Пари и парични еквиваленти

	2015	2014
Ефективни странски пари (белешка 16)	385.096	97.502
Депозити во странска валута (белешка 17)	13.802.636	6.600.019
Специјални права на влечење (белешка 20)	295.023	261.457
Вкупно	14.482.755	6.958.978

46. Потенцијални обврски

а) Тужби

Во моментот се водат неколку судски постапки против Народната банка коишто произлегуваат од тековното работење. Народната банка им се спротивставува на овие тужби и врз основа на правен совет, смета дека нема да се јават значителни материјални загуби.

47. Трансакции со поврзани субјекти

Народната банка има трансакции со поврзани субјекти, со Владата на Република Македонија и со сите членови на Советот. Трансакциите и состојбите со поврзаните субјекти се прикажани во белешките 5, 6, 13, 21, 22, 36, 37 и 41.

48. Настани по датумот на Извештајот за финансиската состојба

По датумот на изготвување на Извештајот за финансиската состојба, се немаат случено материјално значајни настани коишто би требало да се објават во финансиските извештаи.